

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

PETR MĚCHURA

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Vznik a morálnost rasistického myšlení v kontextu soudobých
paradigmat společnosti

Bakalářská práce

2024

Petr Měchura

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petr Měchura**
Osobní číslo: **H21102**
Studijní program: **B0223A100005 Filosofie**
Specializace: **Filosofie**
Téma práce: **Vznik a morálnost rasistického myšlení v kontextu soudobých paradigmat společnosti**
Zadávací katedra: **Katedra filosofie a religionistiky**

Zásady pro vypracování

Tato bakalářská práce se věnuje rasistickému myšlení v kontextu soudobých paradigmat společnosti. Prvním cílem práce je analyzovat vznik rasismu z pohledu filosofie ve vybraných historických a kulturních epochách – Severní Amerika, předválečné Německo, antické Řecko – a jejich systematické podobnosti s ohledem na sociologický kontext, tedy soudobá paradigmatata společnosti. Následným cílem je etická analýza motivů rasistického myšlení a ospravedlnitelnosti rasistického myšlení v kontextu soudobých paradigmat. Práce se snaží odpovědět na dvě otázky: Jak a proč vzniká rasistické myšlení? – případně, jestli existuje systémová podobnost v jeho vzniku – a Je ospravedlnitelné rasistické myšlení v kontextu motivů soudobých paradigmat?

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

A Short History of Racism by George M. Frederickson

Racism by Robert Miles

The Invention of Racism in Classical Antiquity by Benjamin Isaac

The White Man's Burden: Historical Origins of Racism in the United States by Jordan D. Winthrop

Critical Philosophy of Race by Robert Bernasconi

Racism and Philosophy by Susan E. Babbitt a Sue Campbell

Race and racism in modern philosophy by Andrew Valls

Boomerang Ethics by Joseph Mensah a Christopher J Williams

FROM DARWIN TO HITLER: EVOLUTIONARY ETHICS, EUGENICS, AND RACISM IN GERMANY by Richard Weikart

The Ethics and Mores of Race: Equality after the History of Philosophy by Naomi Zack

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Matej Cíbik, Ph.D.

Katedra filosofie a religionistiky

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2024**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

Mgr. Ondřej Krása, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem *Vznik a morálnost rasistického myšlení v kontextu soudobých paradigmat společnosti* jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27.03.2024

Petr Měchura v. r.

Anotace

Tato bakalářská práce se věnuje vzniku rasismu a morálním teoriím, které jej ospravedlňují. Zároveň analyzuje právě vznik rasismu a teorie, které jej ospravedlňují ve třech různých kulturních a historických systémech: proto-rasismus v antickém Řecku, německý darwinismus na přelomu dvacátého století, a Americký rasismus barvy pleti. Dále práce analyzuje vývoj rasistických teorií v jednotlivých systémech a návaznost na jejich morální ospravedlnění. Nakonec jsou pojmenovány principiální podobnosti teorií, které jsou společné pro všechny systémy.

Klíčová slova

rasismus, morální teorie, ospravedlnění rasismu, antické Řecko, německý darwinismus, Afroamerický rasismus

Title

Inception and morality of racist thinking in the context of contemporary paradigms of society

Annotation

This bachelor thesis focuses on the inception of racism and the moral theories that justify it. It analyzes, in particular, the emergence of racism and the theories that justify it in three different cultural and historical systems: proto-racism in ancient Greece, German Darwinism at the turn of the twentieth century, and American colour-coded racism. The thesis also analyzes the development of racist theories in each system and the continuity with their moral justifications. Finally, the principal similarities of the theories that are common to all systems are named.

Keywords

racism, moral theory, justification of racism, ancient Greece, German Darwinism, Afro-American racism

Obsah

Úvod.....	7
1 Co je rasismus?	8
2 Proto-rasismus v Antickém Řecku	10
2.1 Environmentální teorie	10
2.2 Eugenika a míšení ras v Antice.....	11
2.3 Závěr z Antického proto-rasismu	13
3 Počátky a kontext rasismu v Evropě.....	14
3.1 Počátky antisemitismu	14
3.1.1 Doktrína Limpieza de Sangre	15
3.2 Kenaanovo prokletí a Africký rasismus.....	16
3.3 Analýza počátků a kontextu rasismu v Evropě.....	17
4 Německý darwinismus jako předchůdce antisemitismu.....	18
4.1 Evolučně-relativní moralita	19
4.2 Dědičnost a rozený zločinec	20
4.3 Podřadnost a evoluce	20
4.4 Rasa, podřadnost a vědecký rasismus.....	22
4.5 Sociální a násilná exterminace podřadných ve jménu zdokonalení rasy.....	24
4.6 Hitlerův antisemitismus jako blesk z čistého nebe, kterému se nešlo vyhnout	25
5 Africko–americký rasismus barvy	29
5.1 Otroctví jako řešení ekonomie a počátek rasismu barvy	29
5.2 Problémy soužití v novém světě a mezirasová sexualita	30
5.3 Boj proti otroctví.....	32
5.4 (Ne)rovný černoch a rasové rozdíly.....	33
5.5 Svobodný černoch, smíšená společnost a Jim Crow	35
6 Podobnost morálních teorií ospravedlňujících rasismus a principiální podobnost jejich dopadů.....	40

6.1	Princip hierarchizace skrze vhodné kritérium	41
6.2	Princip Limpieza de Sangre	44
6.3	Princip dědičných vlastností a dědičná moralita.....	45
6.4	Princip vyššího cíle.....	47
	Závěr	49
	Bibliografie	51

Úvod

Rasismus je dlouhotrvající, a stále aktuální, problém naší společnosti. S různými formami rasismu se můžeme setkat i dnes, častokrát prostřednictvím sociálních sítí, nebo i v každodenním životě. Dodnes nejsem schopný pochopit, jak někdo může smýšlet o jiném člověku, jako o horším, na základě jeho původu, nebo na základě barvy jeho pleti. Rasismus je pro mě morální vadou, něčím co nedává smysl, něčím co je krajně nelogické a nelidské. Říct o někom, že je horší, nežli já, jenom proto, že je součástí jiné skupiny, jiné škatulky, mi nepřipadá morálně, ani lidsky správné. Přesně z tohoto důvodu jsem chtěl pochopit jak vznikají takové myšlenky a teorie, a jakým způsobem byl rasismus ospravedlňován.

V práci se proto věnuji právě vzniku rasistického myšlení a morálním teoriím, který rasismus ospravedlňují. Pro samotné zkoumání jsem se zaměřil na tři rozdílné kulturní a historická období, a to na antické Řecko, německý darwinismus na přelomu dvacátého století, a Severoamerický rasismus barvy pleti. Každé z těchto období jsem zvolil z jiného důvodu. Antické Řecko kvůli tomu, že v tomto období rasistické teorie nemohly být tvořeny a ospravedlňovány skrze vědu, a tak toto období ukazuje rasistické myšlení v jeho teoretické podobě, závislé především na samotné argumentaci. Německý darwinismus je pravým opakem, jeho založení v biologii nabízí extrémně vědecký pohled na rasismus. Navíc byl silnou motivací pro výběr tohoto období i holokaust jako největší rasová genocida v dějinách. Severoamerický rasismus barvy pleti jsem zvolil kvůli jeho aktualitě, jelikož je rasová otázka stále problémem nynější americké společnosti, navíc byl Severoamerický rasismus barvy nejdéle trvajícím rasistickým systémem v novodobých dějinách.

Samotný vznik rasismu a morální teorie, které jej ospravedlňují, zkoumám skrze díla odborníků na tuto tematiku, ale také skrze díla tehdejších autorů. Snažím se následovat argumentace a teorie, a zkoumat jak na sebe navazují, a jaké byly jejich reálné dopady pro společnost. Následně zkoumám principiální podobnosti argumentů ve více, či všech, obdobích.

Cílem této práce je analyzovat vznik rasistického myšlení, tzn. za jakých okolností vzniká toto myšlení, na jakých premisách je stavěno, a podobnost v jeho argumentaci. Zároveň je cílem analyzovat morální teorie, které rasismus ospravedlňují, a jejich podobnost. V závěru práce bych tak chtěl odpovědět na otázku „jak vzniká rasismus?“ a „jak byl ospravedlňován v historii?“

1 Co je rasismus?

Před zkoumáním rasismu a jeho teorií je nejdříve vhodné ukázat definice rasismu. Rasismus je definován mnoha způsoby, které jsou většinou závislé na hloubce jeho definice. Například online verze *Cambridge Dictionary*¹ dává tři různé definice:

„opatření, chování, pravidla atd., která vedou k trvalému nespravedlivému zvýhodňování některých lidí a nespravedlivému nebo škodlivému zacházení s jinými lidmi na základě rasy.“

„špatné nebo nespravedlivé věci, které lidé říkají, dělají nebo si myslí na základě přesvědčení, že jejich vlastní rasa je činí inteligentnějšími, lepšími, morálnějšími atd. než jsou lidé jiných ras.“

„přesvědčení, že některé rasy jsou lepší než jiné, nebo nespravedlivé zacházení s někým kvůli jeho rase.“

ChatGPT například při promptu „definuj rasismus“ odpověděl takto: „Rasismus je přesvědčení, že určité lidské rasy jsou inherentně nadřazené nebo podřazené jiným, a z tohoto přesvědčení plynoucí diskriminační jednání, předsudky a systematické nerovnosti založené na rasové identitě. Rasismus může zahrnovat jak osobní předsudky a nenávisť, tak i strukturální nerovnosti a institucionální diskriminaci proti určitým rasovým skupinám. Je to závažný problém, který má škodlivé důsledky nejen pro jednotlivce, ale i pro společnost jako celek. Boj proti rasismu zahrnuje vzdělávání, osvětu, změny v politice a právním systému a aktivní úsilí o rovnost a spravedlnost pro všechny bez ohledu na jejich rasu či etnický původ.“² Čímž vlastně shrnul tři odpovědi vypsané výše do jedné statě.

Benjamin Isaac zmiňuje vícero definicí. Například definici Bantona: „Rasismem je míněna doktrína, podle níž je chování člověka určeno stabilními dědičnými znaky pocházejícími z různých rasových kmenů, které mají odlišné vlastnosti a obvykle jsou vůči sobě ve vztahu nadřazenosti a podřazenosti.“³

¹ „Racism“, 20. březen 2024, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/racism>.

² ChatGPT, response to “definuj rasismus,” 21. března 2024, OpenAI, <https://chat.openai.com/chat>.

³ Binyamin Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*, 4. print., and 1. paperback print, Ancient History / Classical Studies (Princeton, NJ: Princeton Univ. Press, 2006). str. 17

Ale také například definici Mammiho: „Rasismus je zobecněné a jednoznačné hodnocení biologických rozdílů, skutečných nebo smyšlených, ve prospěch obviňovatele a v neprospěch jeho oběti, tak aby se ospravedlnila agrese.“⁴

Barbara Hall, ve svém příspěvku *Race in Hobbes* v knize *Race and racism in modern philosophy* definuje rasismus následovně: „Rasismus definuji jako názor, že některé skupiny lidí jsou intelektuálně, kulturně nebo společensky nadřazené nebo podřazené jiným skupinám kvůli určitým biologickým nebo genetickým vlastnostem, které mají nebo nemají. Na základě toho je pak rasistou každý, kdo takové názory zastává.“⁵

Přestože se definice liší, můžeme pozorovat dva převládající motivy: definice rasismu jakožto aktu, a definice rasismu jakožto teorie, či přesvědčení.

Lawrence Blum ve svém příspěvku *Moral Asymetries in Racism* v knize *Racism and Philosophy*⁶ rasismus rozděluje na dva typy. Institucionální a individuální. Institucionálnímu rasismu se nevěnuje, ale definuje jej jako rasismus vně institucí – např. praktiky znevýhodňující barevné uchazeče o práci apod. Individuální rasismus je pak jakýkoliv rasismu činěný jednotlivcem. Právě individuální rasismus pak dělí na dvě formy. První formou je rasová nenávisť, nevraživost a zaslepenost, druhou formou pak vidění jiné skupiny lidí jako lidsky podřadné.

Zároveň ve stejné pasáži popisuje rozdíl mezi tím, když někdo učiní rasistický čin a tím, že je někdo rasistou. Skrze jeden čin nelze říct, že je někdo rasistou, jelikož nazvat někoho rasistou znamená říct, že určitý člověk má hluboce vkořeněná přesvědčení, která jsou rasistická.⁷

Klíčovým motivem je určitá linie vedoucí od biologických rozdílů, skrze hierarchizaci, až k samotným projevům rasismu. Tedy od názoru, že určité skupiny lidí jsou přirozeně rozdílné, skrze evaluaci těchto rozdílů, až k závěrům z této evaluace. Alespoň takto působí různé definice rasismu.

⁴Binyamin Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*, str. 19

⁵Andrew Valls, ed., *Race and racism in modern philosophy* (Ithaca, N.Y: Cornell University Press, 2005). str. 43

⁶Susan E. Babbitt a Sue Campbell, ed., *Racism and philosophy* (Ithaca, N.Y: Cornell University Press, 1999). str. 80-81

⁷Tamtéž

2 Proto-rasismus v Antickém Řecku

Antické Řecko mimo základů filosofie poskytlo i první systém připomínající rasismus. Jedná se spíše o proto-rasismus, jelikož tento systém vznikl dlouho před rasou jako kategorizací a spíše se jednalo o distinkce národů, stále avšak obsahuje tendence a principy podobné s novodobými rasistickými systémy.

Mezi tyto proto-rasistické tendence lze zařadit především distinkci na základě fyzických parametrů a rozdílů, a následnou skupinovou stereotypizaci. Benjamin Isaac přidává i jiné stereotypizace: „velká část proto-rasismu v antice byla založena jako derivát etnických, kulturních a náboženských stereotypů“⁸

Stereotypizace avšak byla pouze výsledkem smýšlení společnosti a začátek proto-rasismu v antice lze nalézt u několika autorů v teorii, kterou lze nazvat jako environmentální teorie

2.1 Environmentální teorie

„Nejdůležitějším antickým textem pro porozumění ideologiím ohledně vztahu mezi člověkem a jeho fyzickým prostředím je pojednání *O vzduchu, vodách a místech*⁹ z konce pátého století. Jedno z děl, jehož autorství bylo připsáno Hippokratovi.“¹⁰

Hlavní tezí textu *O vzduchu* je nutný vztah mezi prostředím, politickým uspořádáním a člověkem, později rasou, žijící v určité oblasti. Teze předpokládá, že prostředí a politické uspořádání musí působit na kulturu a jakost obyvatel.

Isaac cituje ze samotného textu *O vzduchu* „Ti, kteří žijí v oblastech, které jsou hornaté, drsné, vysoké a dobře zavlažené, kde změna ročních období ukazuje zřejmé rozdíly, budou pravděpodobně vysocí, mající velkou výdrž a kuráž, a takové charaktery pravděpodobně vlastní poměrně mnoho divokosti a zuřivosti. Ti, kteří žijí v nízko položených regionech, které jsou travnaté, bažinaté, a mají častěji teplé, nežli studené větry, a kde je teplá voda, ti budou nikoliv vysocí či mající dobrou postavu, ale mají tendenci být podsadití, korpulentní a černovlasí. Oni sami jsou spíše tmaví nežli blonděatí, více ovlivnitelní hlenem, nežli žlučí“.¹¹

⁸ Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Str. 512

⁹ Pozn. celý název v českém vydání: „Aforismy, Prognostikon: O vzduchu, vodách a místech“

¹⁰ Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Str. 60

¹¹ Tamtéž, str. 65

Podobné myšlení se objevuje například i v *Timaiovi*: „S tímto veškerým uspořádáním a zřízením založila tehdy bohyně nejprve vaši obec ... poněvadž viděla podle jejího mírného podnebí, že bude roditi muže velmi rozumné; poněvadž totiž jest to bohyně milovná jak boje tak moudrosti, vybrala si to místo, které by rodilo muže ji nejpodobnější, a na tom založila první obec. Tam jste žili pod takovými zákony a ještě i jinými řády, vynikající všemi dobrými vlastnostmi nade všechny lidi, jak přirozeno u dětí a žáků bohů“¹²

Samozřejmě takovéto použití environmentální teorie není převratné, ale je dalším podkladem pro pozdější rasovou předpojatost a stereotypizaci. Základní presumpce národa jakožto majícího stejné rysy na základě prostředí, celé teorii umožňuje oboustranné použití. Ve *Vzduchu* je prostředí kauzálním podnětem pro charakter, avšak argumentační linie v *Timaiovi* poskytuje kauzální podnět i z druhé strany, tedy předurčenost k určitému charakteru. V tomto případě bohyně Athéna předurčila obyvatele Athén k výjimečné moudrosti,

Environmentální teorie mimo stereotypizace určité skupiny lidí na základě prostředí ve kterém žijí přináší také princip, který lze nazvat jako „princip dědičných vlastností“, který předpokládá, že fyzické i mentální – tedy i morální – predispozice jsou hereditární.

2.2 Eugenika a míšení ras v Antice

Eugenika, a s ní spojené míšení ras, jakožto jeden z dopadů rasismu, se objevuje i v Antickém světě. Základním podkladem pro jakoukoliv eugenickou teorii je hierarchizace kvality skupin lidí, nebo minimální rozdělení na „ty nadřazené“ a „ty podřadné“. Pro řeckou kulturu toto rozřazení poskytla právě environmentální teorie, která předpokládá, tak jak jsme viděli například v *Timaiovi*, že v Attice je výborné podnebí a v jiných částech světa nikoliv. Hlavním podnětem řecké eugeniky ovšem nebyla samotná environmentální teorie, nýbrž ideologie Athénské autochtonie - domorodosti. Athénská autochtonie spočívala v argumentaci, že Athéňané jsou „původními“ řecky. Isaac používá například ukázkou Herodota: „my Athéňané, nejstarší z řeckých lidí, jediní Řekové, kteří nikdy nemigrovali“¹³

¹² Platón a František Novotný, *Timaios ; Kritias*, 3., opr. vyd (Praha: OIKOYMENH, 2003). 24 d

¹³ Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Str. 114

Z autochtonní teorie plyne určitá povinnost eugenického zachování obyvatel a zákaz míšení ras. Zde se nachází první příklad klíčového principu eugeniky jakožto součásti proto-rasismu v Antice. Zde je viditelná hierarchizace „těch nadřazených“ a „těch podřadných“, alespoň co se Athén týče. Cizinci, kteří přišli do Athén byli vnímáni jako podřadní hned ze dvou důvodů – environmentální teorie a Athénské autochtonie.

Athéňané tedy vnímali sami sebe jako nadřazené, což podněcovaly a ospravedlňovaly jak environmentální tak autochtonní teorie. Obě teorie přitom nesou principiální podobnosti s pozdějšími rasistickými teoriemi. Isaac dopady těchto dvou teorií popsal takto: „V této pasáži jsou tři tvrzení o Athéňanech. První je mýtus čisté krevní linie, tedy že Athéňané jsou lidé čistého rodu, kteří nikdy nezcizoložili s krví cizinců. Druhým tvrzením je, že vždy vlastnili a obývali tu stejnou zem. *Menexenus* později rozvíjí další argument, že Athéňané jsou nejenom nemixovaní s krví cizinců, ale ostatní Řekové jsou sami mixovaní s krví cizinců...“¹⁴

Zde již dochází k hierarchizaci na větší škále, jelikož mimo Athéňanů a cizinců do hierarchie zapadají i ostatní Řekové. A zde je viditelný dopad určitého principu čisté krve, který odsuzuje jiné řecky do podřadné role kvůli jejich „nečisté krvi“.

Teorii s eugenickým podtextem najdeme i v *Ústavě*. „Podle toho, o čem jsme se shodli, jest třeba, aby nejlepší muži obcovali s nejlepšími ženami co nejčastěji, kdežto nejhorší muži s nejhoršími ženami naopak, a děti oněch mají býti vychovávány, těchto však ne, má-li býti chov do nejdokonalejší; a provádění všeho tohoto musí zůstatí tajemstvím vyjímaje samy správce, má-li také stádo strážců býti co nejvíce uchráněno rozbrojů“¹⁵

U každého eugenického systému avšak nastává zásadní problém – jak určit, kteří jsou ti lepší? Teoreticky lze tento problém vyřešit, a samotní Řekové měli určené „ty nejlepší“. Opravdový problém ale nastává u realizace eugenických systémů. Zatímco postavit nějakou skupinu do nadřazené role je zvládnutelné, vytvoření reálných kritérií, skrze které by se vybírali jedinci patřící k těmto skupinám je obtížné – na takovýto problém narážela například sexuální reforma německého darwinismu. Jak s jistotou určit, že je jedinec opravdu nadřazený je zásadním problémem eugeniky, proto se eugenika uchyluje k určení podřadných jednotlivců. V zásadě je složité plně odůvodnit nadřazenost určité skupiny, např. válečníků, skrze jejich vlastnosti vzhledem k vlastnostem jiných skupin. Naopak je snazší odůvodnit podřadnost určité skupiny na základě jejich nedostatků, tedy např. mentálně, či fyzicky postižených.

¹⁴ Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Str. 123

¹⁵ Platón a František Novotný, *Ústava, Šesté*, opravené vydání (Praha: OIKOYMENH, 2017). 459 d-e

Řecko bylo ovlivněno eugenikou také v kontrastu s cizinci. Nebylo nutné hledat „méněcenné“ uvnitř vlastní společnosti pokud tady byli tací, kteří byli součástí jiných společností a tak představovali jednoduchý cíl eugenické diskriminace. „Víra v nadřazenost čistého původu je nutně historická fikce. (1) Reflektuje přesvědčení, že kvalita celého národa je determinována pouze pokrevní linií a původem, a bude stabilní, pokud bude ochráněna před kontaminací. (2) Označuje některé lidi za nadřazené, jiné za podřadné, pouze na základě náhodného biologického nebo genetického opodstatnění. (3) Předpoklad, že smíšený původ nutně vede k degeneraci a zkažení ztělesňuje formu xenofobie, nebo strachu z etnické kontaminace, která je, znovu, založena pouze na biologickém předsudku. (4) Fikce autochtonie předpokládá fyzický vztah mezi člověkem a zemí, která, ze své definice, promění imigranta, nebo potomka imigrantů v podřadnou bytost a ospravedlňuje podržování takových lidí pod statutem méněcennosti.“¹⁶

2.3 Závěr z Antického proto-rasismu

Antický proto-rasismus poskytuje vhled do prvotního systému degradace, založené na konceptu rasismu, v tomto případě spíše etnizace. Hlavními teoriemi tohoto systému byly dědičné vlastnosti skrze environmentální teorii, mýtus čistoty krve skrze autochtonní teorii, a následný důsledek v podobě selektivního rozmnožování. Morální teorie, kterými bylo argumentováno pro nadřazenost, nesou principiální podobnosti s novodobými rasistickými systémy.

¹⁶ Iyzaq, *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. Str. 148

3 Počátky a kontext rasismu v Evropě

Před analýzou dvou největších rasově podnícených systémů v historii – Africko-amerického rasismu barvy a německého antisemitismu – je nutné nejprve dodat kontext počátků rasismu ve středověké a novověké Evropě.

3.1 Počátky antisemitismu

Antisemitismus byl v počátku spjat s vírou, avšak postupně se od náboženství posouval důvod k antisemitismu k rasové nesnášenlivosti. Prvotní stereotypy ohledně Židů měly svůj počátek ve víře, ale stále častěji byly používány pro stereotypizaci Židů jako etnické skupiny.

„Ve dvanáctém a třináctém století začali být evropští křesťané k Židům nepřátelštější a položili tak základy pozdějšího rasismu. Židy, kdysi vítané jako mezinárodní obchodníky a kupce, stále více tlačila komerční konkurence křesťanských kupeckých spolků k nepopulárnímu a údajně hříšnému půjčování peněz za úrok. V tomto období náruživé religiozity však většinu násilí páchaného proti nim inspirovala právě hrozba, kterou údajně představovali v duchovní oblasti.“¹⁷

Evropský antisemitismus má své hlavní počátky v náboženství. Křesťané viděli židy jako úmyslně nevěřící ve velikost a svatost Krista, kterého Židé sami mučili a následně usmrtili. Z tohoto důvodu byli Semité viděni jako hříšní, spojováni s ďáblem a ve folklóru vykreslování jako záporné postavy. „První obvinění, že Židé ukřižovali křesťanské dítě pro rituální účely, se objevilo v Anglii kolem roku 1150. Další podobná obvinění následovala v Anglii i jinde, často doprovázená tvrzením, že Židé využívají křesťanské krve pro své nejposvátnější obřady ... Bez ohledu na tradiční názor, že hlavní problém s Židy tkvěl v jejich odmítání uvěřit v božství Krista, byli někteří z nich obviněni, že kradou posvěcené hostie z křesťanských kostelů, aby je znesvětili, a opakují tak svůj prvotní zločin umučení a zavraždění Ježíše. (na základě tohoto mýtu se předpokládalo, že u Židů není problémem jejich nedostatek víry, ale jejich zločinné dispozice“¹⁸

¹⁷ George M. Fredrickson, *Rasismus - stručná historie*, 1. vyd. v českém jazyce. (Praha: BB/art, 2003). str. 28

¹⁸ Tamtéž, Str. 29

Mýty o zlé Židovské nátuře vycházely jednak z náboženských predispozicí – tedy z viny za mučení a zabití Krista – a jednak ze sociálních predispozicí – jak jsme již viděli, židé byli nuceni k půjčování peněz. Tyto podněty logicky vedly k nenávisti a násilným činům vůči Židům. Řešením pro silně věřící Evropu avšak nebyla exterminace příslušníků jiného náboženství, nýbrž jejich konverze, která měla být odpovědí na všechny otázky. Židé by po konvertování opustili svou tradici a kulturu a mohli by se stát kompletními členy křesťanské Evropské společnosti.

3.1.1 Doktrína *Limpieza de Sangre*

Avšak ani konverze nebyla řešením, minimálně nikoliv ve Španělsku v 15. století. Po zvýšení násilných postojů byli Židé nuceni k volbě mezi konvertováním a smrtí, avšak mnohdy také konvertovali dobrovolně. Tímto způsobem vznikali tzv. *converzos*, kteří byli sice nyní křesťany, avšak měli stále dědičné predispozice Semitů, či jiných náboženství.

Doktrína *Limpieza de Sangre* znamenala převrat v rasismu tehdejšího Španělska. *Limpieza de Sangre* – v překladu čistá krev – byla doktrína, která měla za úkol oddělit původní křesťany od nově konvertovaných. Převládala obava, že konvertovaní Židé mají stále závadné dědičné predispozice. Jerome Friedman ve svém článku v *The Sixteenth Century Journal* popsal důvody takto: „Pokud by se smísila s křesťanskou krví, židovská krev by kontaminovala další generace a pokračovala by v tom donekonečna. Židovství tedy nebylo vyjádřením víry nebo dokonce sérií etnických praktik, ale biologickou skutečností.“¹⁹

Takovéto pojetí podporuje mýtus imorálních Židů jakožto etnické skupiny, jejichž imoralita byla pojmána jako něco přirozeného pro tuto skupinu. Najednou tak i Žid, který přijmul novou víru mohl být znevýhodňován a učiněn méněcenným, kvůli svému původu a údajným negativním dědičným vlastnostem, především morálním.

¹⁹ Jerome Friedman, „Jewish Conversion, the Spanish Pure Blood Laws and Reformation: A Revisionist View of Racial and Religious Antisemitism“, *The Sixteenth Century Journal* 18, č. 1 (1987): 3–30, <https://doi.org/10.2307/2540627>. Str.16

3.2 Kenaanovo prokletí a Africký rasismus

První kontakty mezi evropskými cestovateli a Středoafriickým obyvatelstvem nabízely mnoho otázek a především jednoznačné distinkce. Barva kůže byla naprosto jednoznačně tím, co cestovatele uchvátilo nejvíce. Zatímco obyvatelstvo na severu Afriky připomínalo svým vzhledem Evropany, a je také nyní zahrnuto do europoidní rasy, středoafriické obyvatelstvo bylo naprosto odlišné. Fascinaci tímto jevem velmi rychle vystřídalo hledání důvodu a kontextu, a tak vznikla otázka „proč jsou obyvatelé střední Afriky černí?“ Jako řešení na tuto otázku se objevují tři teorie – environmentální, biologická a náboženská.

Environmentální teorie, kterou zmiňuje například Winthrop²⁰, předpokládala, že zbarvení kůže je přímo závislé na vysokých teplotách a slunečním svitu. Tato teorie také logicky předpokládala, že při odejmutí obyvatel z určitého prostředí se barva jejich kůže začne měnit – přesunou-li se do chladné oblasti, začnou postupně „bělat“. Tato teorie avšak byla velmi rychle vyvrácena skrze migraci a otroctví, kdy i po přesunu obyvatel z Afriky nebyl viditelný žádný rozdíl v barvě jejich kůže, a dokonce ani u jejich potomků.

Biologická teorie, která byla spíše degradačním mýtem předpokládala, že Africké obyvatelstvo svou „černotu“ mělo od opic. Mýtus, že Afričané měli sexuální vztah s opicemi byl založen na barvě kůže, zdánlivé podobnosti a presumpci afrického extrémního libida a většího pohlavního nástroje u mužů. Zmínku o této teorii můžeme znovu najít i u Winthropa²¹

Religiózní teorie předpokládala, že Afričané barvu své kůže měli jako trest. Tento mýtus je spojen s biblickým příběhem Kenaana a Cháma. „*Chámovo prokletí* (také nazýváno jako *Kenaanovo prokletí*) se vztahuje k prokletí, kterým Chámův otec Noe proklel Chámova nejmladšího syna Kenaana, po tom co Ham „viděl nahotu svého otce“ kvůli opilosti v Noemově stanu“.²² Prominentní postavou této teorie byl také například George Best, kterého cituje Winthrop: "měl se narodit syn jménem Chám, který by byl nejen sám, ale i všichni jeho potomci tak černí a odporní, že by zůstali celému světu na odiv jako neposlušnost. A z tohoto černého a prokletého Cháma pocházejí všichni tito černí Maurové, kteří jsou v Africe."²³

²⁰ Jordan D. Winthrop, *The White Man's Burden*, 1974. vyd., 1 1 (New York: Oxford University Press, b.r.). str. 8

²¹ Tamtéž, str. 17

²² „Curse of Ham - New World Encyclopedia“, viděno 10. březen 2024, https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Curse_of_Ham.

²³ Winthrop, *The White Man's Burden*. Str. 23

V pasáži *Genesis* je Chám – Kenaanův otec – proklet svým otcem Noem za to, že viděl „nahotu svého otce“. Kletba se ale vztahuje na jeho syna Kenaana, jež má být sluhou všech ostatních a i jeho potomci mají být sluhy. „25 A pravil, proklet buď Kenaan, bude sluha sluhů svým bratrům.“²⁴

3.3 Analýza počátků a kontextu rasismu v Evropě

Počátky rasismu v Evropě v podobě antisemitismu byly založeny převážně na dědičnosti. Negativní dědičné vlastnosti Židů byly hlavním motivem prvních morálních teorií ospravedlňujících antisemitismus, které měly za úkol oddělit rovné v kontextu zachování čistoty krve. Doktrína *Limpieza de Sangre* jako princip zachování čisté krve, fungovala jako perfektní vyšší cíl.

Počátek rasismu barvy byl založen z malé části na zkoumání černoty Afričanů, ale především na jejich degradaci, biologická teorie i Kenaanovo prokletí hrály stěžejní roli v zotročení černochů a i po abolicí přetrvala biologická teorie jako stereotypní narážka.

²⁴ „Curse of Ham - New World Encyclopedia“.

4 Německý darwinismus jako předchůdce antisemitismu

Německý darwinismus se v reakci na teorie Charlese Darwina formoval v 70. letech 19. století a jeho zdánlivý konec lze situovat do období po první světové válce, tedy ve 20. letech 20. století. Není možné konstatovat do jaké míry německý darwinismus ovlivnil antisemitismus nacistického Německa, ale je zřejmé, že jej ovlivnil. Stopy darwinistických teorií, a mnohdy přímo samotné teorie, lze pozorovat především v argumentacích Adolfa Hitlera, který mnohdy používal darwinistické teorie jako podklad pro své antisemitské názory.

Darwinismus, pojmenovaný podle jeho autora Charlese Darwina, je teorie, která říká, že v určité skupině a určitých podmínkách se vyvinou jedinci, a později skupiny, s atributy, které jim zvyšují pravděpodobnost přežití. Všichni živočichové jsou totiž v konstantním a nekončícím souboji o přežití. Více místa pro jeden druh znamená méně místa pro jiný. Tyto vylepšené atributy jsou dědičné, a různé atributy Darwin označuje jako variace.

Boj o přežití Darwin doplňuje i pojmem přirozeného výběru – „Natural Selection“. „Tuto zásadu, podle níž je každá nepatrná odchylka, je-li užitečná zachována, jsem nazval přírodní výběr, abych naznačil její vztah k lidské moci výběru.“²⁵ Určité atributy tak Darwinismus rozděluje v zásadě na žádoucí a nežádoucí, a na tomto rozřazení je pak postavený evoluční systém

Jelikož jsou variace závislé na adaptaci na určité prostředí, určité prostředí také skrze svou podobu vyžaduje lepší variaci. A skrze tuto adaptaci na lepší variaci vzniká univerzálně lepší druh.

Je nutné podotknout, že Hitlerův antisemitismus a Darwinistická evoluční teorie nejsou přímo vázány. Hitlerův antisemitismus je velmi zvláštní a jeho vyložená nenávist vůči Židům nemá jasný důvod. Semité byli pouze součástí těch, kteří byli podradnější než Němci, avšak nikdy nebyli primárním cílem teorií rasové hygieny.

Nyní se přesuneme k etické teorii evolučně-relativní morality. Přecházíme od biologie k moralitě, což značí jejich nutný vztah v darwinistické teorii. Opravdu existuje vztah mezi biologií a moralitou, neboť moralita je sama biologickou vlastností, a tak je možné v darwinismu zakládat etické teorie právě na poznatcích biologie.

²⁵ Charles Darwin, *O vzniku druhů přírodním výběrem neboli uchováním prospěšných plemen v boji o život*, 1. vyd. (Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1953), s. 48.

4.1 Evolučně-relativní moralita

Koncept evolučně-relativní morality je takový, že moralita je, tak jako jiné vlastnosti, subjektem evoluce. Z toho vyplývá, že moralita nemá jasné upevnění, a neustále se mění a vyvíjí v závislosti na aktuální potřeby a prostředí společnosti. Relativní moralita je tak prakticky vázaná na morální paradigma, které se mění společně se změnou podmínek. V tomto případě je morální soud závislý na tom, do jaké míry předmět soudu napomáhá, či škodí, evolučnímu rozvoji – jak skupiny tak společnosti obecně.

Jedním z filosofů, kteří argumentovali pro relativní moralitu byl Friedrich Jodl: „Moralita je také produktem evoluce, a je ve stavu kontinuální transformace... Avšak všechna evoluce – jak říká biologie – je adaptací organického jedince na proměnné podmínky jeho okolí. Výčet etických principů nebo ideálů, které jsou v jakémkoliv čase přítomné v jakémkoliv národě, nepředstavuje nic jiného, než koncepci všeho, co je vzájemně vyžadováno v praktickém konání jejich členů pro výhodu a profit komunity a jejich členů.“²⁶ Relativní moralita v kontextu darwinismu pak znamená, že morálnost je přímo závislá na boji o přežití. Výhoda a profit, o kterých se zmiňuje Jodl, se zdají být parafrází Darwinova konceptu žádoucích vlastností.

Nejdůležitějším poznatkem je, že morální je tedy to, co dává určité společnosti větší pravděpodobnost přežití. Problémem tohoto smýšlení je, že je velmi snadné jej zneužít, jelikož poskytuje jistou obranu skrze vyšší cíl – do jisté míry kopíruje Machiavelliho exitus acta probat. S tím, že v tomto případě se jedná o úsluví přežití světí prostředky.

Německý biolog a darwinista Ernst Haeckel také moralitu spojoval s prostředím a evolucí. „Morální zásady národů, tak bohaté na psychologické a sociologické zájmy, nejsou ničím jiným, než sociálními instinkty, získanými adaptací, a přenášeny z generace na generaci skrze dědičnost.“²⁷

Moralita, tedy alespoň ta národní, je dědičná, jelikož je instinktem, tedy nějakou vlastností. Tato moralita se mění v závislosti na prostředí a adaptaci. Konkrétní morální zásady Haeckel označuje za habituální, a jsou také dědičné. Morální vlastnosti jedince, získané adaptací na prostředí se přenášejí na jeho potomky. Haeckel dále ve svých *Lebenswunder* říká, že pokud je určitý habitus celou společností pojímán jako důležitý, pak je podporována jeho kultivace.²⁸

²⁶ Fr. Jodl, „Morals in History“, *International Journal of Ethics* 1, č. 2 (1891): 204–23. str. 209

²⁷ Ernst Haeckel, *The Wonders of Life*, přel. Joseph McCabe, 1904. vyd. (Londýn: Watts & Co., b.r.). str. 419

²⁸ Tamtéž. 420

Od teorie evolučně-relativní morality se přesouváme již přímo k rasovým teoriím a rasismu celkově. Zpočátku se jedná o teorie, které rozdělují a hierarchizují žádoucí vlastnosti a na ně později navazuje hierarchizace skupin podle hierarchizace těchto vlastností. Nejenom, že se tak přesouváme i do oblasti sociologie a antropologie, ale také se přesouváme od jedince ke skupinám – tedy od hierarchie jednotlivých vlastností k hierarchii lidí, kteří jimi disponují, či nedisponují.

4.2 Dědičnost a rozený zločinec

Haeckel věřil, že morální predispozice jsou dědičné. Na jeho argumentace nepřímo navázal italský psycholog Cesare Lombroso, který přišel s teorií rozeného zločince. Založenou na podobnostech fyziologických vlastností určitých zločinců s předchozími vývojovými stádii člověka.

O Lombrosově teorii napsal další psycholog Hans Kurella, že „Z těchto faktů Lombroso činí poněkud ukvapený závěr – a to, že existují rození zločinci, kteří reprezentují typ lidstva, který existoval před počátkem zákonu, rodiny a majetku.“²⁹

Tuto dědičnou zločinnost lze popsat jako určitou morální degeneraci, jako neadaptovaný morální kodex, který vhozen do moderního světa, koná neslučitelně s jeho paradigmatem. Lombrosova teorie sama o sobě není nijak závadná, a při jejím přijetí se nabízí spousta témat a otázek ohledně kriminologie, avšak také odkrývá cestu pro stigma dědičných morálních degenerací. Je velmi lehké učinit krok od dědičné zločinnosti k dědičné chamtivosti, podlosti a jiným, společností nežádoucím, vlastnostem. Záměrně zmiňuji chamtivost a podlost, jelikož se později staly motivy charakterizace Židů v propagandě Adolfa Hitlera.

4.3 Podřadnost a evoluce

Zprvu je nutné poznamenat, že eugenika v pojetí německých darwinistů přinesla i několik pozitivních teorií. Přestože jejich účelem bylo zdokonalit rasu, vidíme jejich užití i v aktuální době. Jednalo se třeba o teorie zákazu tělu neprospěšných substancí jako například alkoholu, či tabáku. Tyto teorie avšak nevyžadovaly velkou morální argumentaci, či změnu morálního paradigmatu, kdežto teorie o hierarchizaci skupin tyto morální argumentace vyžadovaly.

²⁹ Hans Kurella, *Cesare Lombroso, a modern man of science*, přel. Eden Paul, 2020, Project Gutenberg, <https://www.gutenberg.org/ebooks/61423>. str. 22

Jednou z prvních teorií, která rozdělovala určité skupiny na nadřazené a podřadné byla teorie Christiana von Ehrenfelse. Ehrenfels je známý především svou teorií Gestaltismu, přesto se i on, ovlivněn vlnou darwinismu, pokoušel vysvětlit, jaký dopad má evoluční etika na moralitu. Ehrenfels spojil hodnotu organismu s jeho zdravím – popř. zdatností, ať fyzickou, tak psychickou. Weikart píše: „Ehrenfels tvrdil, že větší hodnota je obvykle spojována s větší fyzickou silou a zdravím, ale není jasné proč by tomu tak bylo, pokud by ovšem nevěřil, že mentální a fyzická síla se obvykle překrývala. V každém případě Ehrenfels věřil, že moralita by měla schvalovat cokoli, co podporuje zdraví, především mentální sílu, ale také fyzickou zdatnost.“³⁰

Stejný přístup měl i Auguste Forel, který ve své populární knize *Sexuelle Frage* napsal, že „plná pozornost lidstva by měla být směřována k jeho správné volbě, tak aby zvýšilo počet užitečných jedinců, a snížilo nebo postupně eliminovalo, ty špatné a nemohoucí“³¹

Dalším z autorů, kteří se věnovali eugenické argumentaci, byl Theodor Fritsch. Fritsch byl zarytým antisemitistou, který již v roce 1902 založil antisemitický časopis *The Hammer* a o deset let později založil organizaci *Reichshammerbund*, která měla bojovat proti židovské kontaminaci německé společnosti, navíc v roce 1941 vydal knihu *Příručka k židovské otázce*, která sloužila nacistické propagandě jako jedna z hlavních literárních zbraní.

Weikart cituje z Fritschovy knihy *Vom neuen glauben*: „Neuznáváme žádnou falešnou humanitu. Kdokoliv, kdo usiluje o zachování degenerovaných a zvrácených, omezuje prostor pro zdravé a silné, potlačuje život celé komunity, znásobuje smutky a břemena existence a pomáhá krást štěstí a sluneční svit pryč ze života. Kde lidská síla nemůže zvítězit nad smutkem, tam uctíváme smrt jako přítelkyni a spasitelku.“³²

Hodnota života je tudíž přímo vázána na darwinistický princip boje o přežití. Hodnotu člověka, jakkoliv nám to může přijít nesprávné, darwinisté odvozovali skrze jeho vlastnosti. A do jisté míry spíše než hodnotu samotného člověka, darwinisté určovali hodnotu jeho vlastností a v druhovém měřítku hodnotu jednotlivých variací.

³⁰ Richard Weikart, *From Darwin to Hitler: Evolutionary Ethics, Eugenics and Racism in Germany*, 1st paperback ed (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006). str. 53

³¹ Auguste Forel, *Sexual ethics*, přel. Ashley Dukes, 2023, Project Gutenberg <https://www.gutenberg.org/ebooks/71898>. str. 458

³² Weikart, *From Darwin to Hitler*. Str. 55

4.4 Rasa, podřadnost a vědecký rasismus

Darwinismus podnítl i další teorie eugenického rozřazení mimo postižených a zločinců hledali také hierarchii mezi jednotlivými „druhy“ lidí. Sám darwinismus implikuje nerovnost mezi rasami podle jeho základního principu adaptace v určitém prostředí. Darwinismus de facto ani nepotřeboval řešit původ člověka, jelikož i se stejnými předky se časem vyvine skupina „těch lepších“, která pak dědičně svou nadřazenost předává dále.

Pro darwinistickou eugeniku tak zbývalo pouze určit ty, kteří mají lepší dědičné predispozice, avšak jelikož jak jsme již mohli vidět takováto argumentace je obtížná, bude darwinistická eugenika hledat ty, jejichž dědičné predispozice jsou špatné.

Haeckel například ve své knize *Natürliche Schöpfungsgeschichte* napsal, že „Mezi nejvíce vyvinutými zvířecími dušemi, a nejméně vyvinutými lidskými dušemi, existuje pouze malý kvantitativní, ale žádný kvalitativní rozdíl, a tento rozdíl je mnohem menší než ten, mezi nejvyššími a nejnižšími lidskými dušemi, nebo ten mezi nejvyššími a nejnižšími zvířecími dušemi.“³³

Zároveň určité rasy popisoval silně atavisticky: „Nic avšak snad není více pozoruhodné v tomto ohledu, než to, že některé z nejdivočejších kmenů v jižní Asii a východní Africe nemají žádný náznak prvotních základů celé lidské civilizace, rodinného života, a manželství. Žijí společně ve stádech, jako opice, všeobecně lezou na stromy a jedí ovoce; neznají oheň, a používají kamení a kyje jako zbraně, stejně jako vyšší primáti. Všechny pokusy o zavedení civilizace v těchto, a mnohých dalších kmenech nejnižších lidských druhů, byly dosud nepřínosné; je nemožné implantovat lidskou kulturu tam, kde schází vyžadovaná půda, přesněji zdokonalení mozku.“³⁴

Haeckel také podrobně hierarchizoval lidské rasy – v jeho smýšlení druhy – a vytvořil koncept celého původu člověka. Jako nejnižší druh označil divochy, které rozdělil na nižší, střední a vyšší. Hodnota života nižších divochů byla stejná jako hodnota života antropoidních opic. Mezi divochy se zpravidla řadily kmeny v Asii, Africe a Jižní Americe. Na předposlední pozici zasadil Haeckel barbary.

³³ Ernst Haeckel, *The History of Creation, Vol. 2 (of 2) Or the Development of the Earth and its Inhabitants by the Action of Natural Causes*, ed. E. Ray (Edwin Ray) Lankester, přel. L. Dora Schmitz, 2012, Project Gutenberg, <https://www.gutenberg.org/ebooks/40473>. str. 362

³⁴ Tamtéž str. 363

Nad nimi pojímal civilizované rasy – mezi nimi například také Finy, nebo Maďary. A jako nejvyšší viděl kultivované rasy, kterými byly vedoucí národy Evropy. Haeckel sice přímo nepojmenoval které národy, ale můžeme si být jistí, že mezi nimi bylo i Německo, a pokud by měl Haeckel hierarchizovat tyto kultivované rasy, bylo by velikým překvapením, pokud by neargumentoval pro nadřazenost Němců i mezi těmito kultivovanými rasami.

O Židech se zmiňuje také, a to ve dvou instancích. Zaprvé hierarchizuje Židy pod správou soudců jako vyšší barbary, zadruhé Židy pod Makedonskou správou hierarchizuje jako střední civilizovanou rasu. O Evropských židech se v tomto rozřazení nezmiňuje.

Všechny tyto teorie spadají pod směr vědeckého rasismu. Vědecký rasismus lze popsat jako logické vyústění darwinismu, který jednoduše implikuje nerovnost ve skupině organismů. Darwinisté těmito skupinami organismů chápali rasy. Samozřejmě řadili europoidní rasu na nejvyšší příčku. Pro toto usazení nám může pomoci i argumentace Hanse Kurelly „existující typ Evropské smíšené rasy se zdá být permanentního typu; nebo spíše, díky tomu, že boj o přežití v našem čase nabývá téměř výhradně ekonomickou formu, a jako důsledek tohoto faktu dostal mozek převažující důležitost, momentální fáze lidské evoluce ovlivňuje pouze mozek.“³⁵

Do jisté míry je překvapivé, že ve vlně vědeckého rasismu nenajdeme velké zastoupení antisemitismu, na jednu stranu právě z Kurellovy teorie by vyšli Židé velmi dobře, jelikož bývali pojímáni jako vychytralí, avšak tuto mentální kapacitu v očích vědeckého rasismu snižovala imoralita, která jim byla připisována.

Každý z vědeckých rasistů byl do určité míry antisemitistou, avšak nenajdeme žádnou centrální teorii určenou přímo na antisemitismus. Opravdovým překvapením pak je, že to byl právě antisemitismus, který se stal ústředním bodem rasistické doktríny v nacistickém Německu. Velkou měrou na centralizaci antisemitismu se samozřejmě podílel Adolf Hitler, avšak čím dál jdeme, tím více se jeho nenávisť zdá být nelogická. Antisemitismus nebyl něčím, co by implikoval Darwinismus, přesto v darwinistických teoriích a vědeckém rasismu našel výborného spojence.

³⁵ Kurella, *Cesare Lombroso, a modern man of science*. Str. 22

4.5 Sociální a násilná exterminace podřadných ve jménu zdokonalení rasy

Pokud již máme určenou hierarchii ras, tedy především máme určenou jednu nadřazenou rasu, tak se můžeme přesunout k tomu, jak se zbavit ras podřadných. Obě možnosti rasové hygieny jsou opakujícími se důsledky eugeniky. Těmito možnostmi jsou pochopitelně sociální a násilná exterminace. Sociální exterminace v každém systému spočívá v odsunutí nežádoucích skupin na kraj společnosti, kde se postupně a přirozeně exterminují samy, zpravidla skrze selektivní rozmnožování.

Také němečtí eugenici se shodovali v tom, že nejlepší cestou k eugenické rasové čistce byla reforma sexuality, avšak nedokázali se shodnout na tom, jak by tato reforma měla vypadat. Někteří vyznávali negativní formu této reformy, tedy zakázat podřadným se reprodukovat, jiní naopak pozitivní formu reformy v sexu nejlepších s nejlepšími. Jinými protipóly byly také formy volné sexuality a na druhé straně monogamie.

Auguste Forel volal v *Sexuelle Frage*³⁶ právě po racionální volbě sexuality v prospěch zachování žádoucích a přežití podporujících vlastností. Forelova kniha *Sexuelle Frage* se navíc těšila takové oblibě, že od svého vydání v roce 1905 prošla šestnácti různými vydáními.

Haeckel chtěl, aby si tehdejší společnost vzala příklad ze Sparty a ihned po narození se zbavila dětí, které byly nemocné a postižené. Ve svých *Lebenswunder* píše: „Když jsem poukázal na výhody této Spartské selekce pro zlepšení rasy v roce 1868 ... přišla bouře zbožného rozhořčení v religiózních časopisech, což se stává vždy, když se čistý rozum vydá na odpor aktuálním prejudiciím a tradičnímu přesvědčení.“³⁷

Haeckel avšak neargumentoval pro infanticidu pouze z hlediska darwinismu, zároveň se odvolával na určitou racionální solidaritu: „Není lepší a více racionální utnout hned v zárodku toto nevyhnutelné utrpení, které jejich ubohé životy přinesou jim samým a jejich rodinám?“³⁸

Pro ospravedlnění infanticidy se snažil argumentovat skrze fylogenezi a vědomí. Jak píše v *Lebenswunder*, novorozenci nemají mysl, či vědomí, a tak nedisponují duší. Z tohoto důvodu pak nemůže být infanticida abnormálních novorozenců klasifikována jako vražda. Spíše bychom ji měli vnímat jako praktiku, výhodnou jak pro zlikvidované novorozence, tak pro společnost.³⁹

³⁶ Forel, *Sexual ethics*. Str. 458

³⁷ Haeckel, *The Wonders of Life*. Str. 120

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž, 21

Podporoval nejenom infanticidu, potraty, asistované sebevraždy, ale také vraždy mentálně chorých. Většina z jeho darwinistických kolegů avšak věřila, že nelze jednoduše zabít ostatní lidské bytosti. Raději volili pacifistické přístupy kontroly jejich reprodukce.

První světová válka ukázala darwinismu možnost rasové genocidy za účelem vyššího dobra. Němci byli již před světovými válkami schopni tuto teorii uplatnit. V roce 1904 v návaznosti na odboj a revolty v dnešní Namibii se rozhodli vydat nařízení o genocidě Hererů. Tato genocida se týkala mužů, žen i dětí, a při vykonávání tohoto nařízení zemřelo odhadem 25 až 100 tisíc Hererů. Někteří v bojích, jiní jako důsledek vyhladovění a zbytek v německých koncentračních táborech v Namibii.

4.6 Hitlerův antisemitismus jako blesk z čistého nebe, kterému se nešlo vyhnout „Přestože anti-semitismus ovládnul pozornost mnoha vědců zkoumajících německý rasismus – z evidentních důvodů – můžeme vidět, že myšlenky ohledně rasové exterminace nebyly nutně spojené s antisemitismem. Když sociální Darwinisté a eugenici mluvili o podřadných rasách častěji mysleli, než-li nemysleli, ne-Evropské rasy.“⁴⁰

Vše se ale změnilo s příchodem jednoho politika, který de facto sám dokázal vzít filosofické a etické směry a teorie, které po téměř padesát let tvořili darwinisté – často profesori na univerzitách a uznávaní vědci – a brutálně je znásilnit pro své vlastní názory a cíle.

Hitler opravdu ukradl Darwinismus a skrze teorie, které tvořili darwinisté, argumentoval a ospravedlňoval své vlastní názory a cíle. To samozřejmě neznamená, že darwinisté jsou neviní. I oni mají velký podíl na tom, že Hitler se svými názory našel v německé společnosti podporu. Darwinisté de facto padesát let chovali krávu, postupně ji naučili své způsoby, a potom přišel Hitler, krávu ukradl, přetřel ji na červeno a úspěšně prodal na trhu. Takto lze vystihnout vztah darwinismu a antisemitismu, pod červeným nátěrem Hitlerova antisemitismu se stále schovává 50 let práce německého darwinismu, který tohle všechno umožnil. Celou dobu darwinisté prezentovali své teorie a předávali je do povědomí a paradigmatu tehdejší společnosti, stačilo pouze aby někdo přišel, této změny v paradigmatu si všiml a naplno ji využil, což se také bohužel stalo.

⁴⁰ Weikart, *From Darwin to Hitler*. Str. 204

Adolf Hitler se dostal k moci díky popularitě, tuto popularitu mu zajistily jeho přísliby prosperity a moci pro německé obyvatelstvo v době, kdy Německo procházelo obdobím vzpamatování se z prohry v první světové válce. Německý lid, sužovaný následky této porážky hledal někoho, kdo by mu řekl přesně to, co chtěl slyšet. Nelze se divit, že Hitlerovy přísliby návratu prosperity a moci, se těšily v povadlé německé společnosti určité náklonosti. Tyto přísliby byly utopistické – některé více, některé méně – avšak měly velký dosah.

Ve svých prvních projevech Hitler pokračoval v darwinistické argumentaci boje o přežití. I on považoval boj o přežití jako přirozené vyústění přírodních zákonů, a věřil, že moc je možné získat pouze jako jakousi odměnu za triumf v boji o přežití. Stejně tak věřil, že i právo je výsledkem výhry v boji o přežití. Celkově věřil, že i moralita je čistě subjektivní, že nemá žádnou podobu objektivnosti a že neexistuje jako jsoucno samostatně mimo mysl člověka, a že moralita je tedy čistě lidský konstrukt a neexistuje nic takového jako univerzální morální zákony – čímž pouze navazuje na směr relativní morality. Věřil zároveň, že moralita je přínosem nejvyššího vývojového stádia lidí. Dalším navázáním na darwinismus bylo jeho navázání na teorii exterminace nižších ras jako přirozený výsledek boje o přežití.

Weikart cituje z *Mein Kampf*: „Silnější rasa (Gechlecht) vytlačí ty slabší, jelikož verva pro život, ve své finální formě, zdecimuje každou směšnou obranu takzvané humánnosti jednotlivců tak, aby uvolnila místo humánnosti přírody, která zničí ty slabé aby uvolnila místo pro ty silné.“⁴¹

Hitler nejenom sebral jednotlivcům práva, ale také označil exterminaci slabých, tak aby vzniklo místo pro silné, jako humánní. Co by podle něj tedy měli lidé dělat v odpovědi na boj o přežití? Hitler věřil, že souboje skupin, tak jako ve válce hrály kritickou roli v posunu lidských společností a evoluci morality.

„Proto, tak aby podpořil evoluční progres, Hitler zvolil dvoucestnou strategii, která obsahovala jak umělý, tak přirozený výběr: eugeniku uvnitř německé společnosti pro zlepšení zdraví a vitality „Árijské rasy“ a rasový boj a válku proti těm vně německé rasové komunity.“⁴²

Jeho názory na eugenické a rasové otázky byly jedou z částí mnohem většího konstruktů zdokonalení lidstva skrze dominanci nejvyšší rasy. Protože věřil, že árijská rasa byla jak fyzicky, tak především intelektuálně nadřazená všem ostatním, tak bylo jeho přesvědčením, že

⁴¹ Weikart, *From Darwin to Hitler*. 211

⁴² Tamtéž, str. 212

exterminace ostatních ras a jejich nahrazení rasou německou by přinesla morální progres celému světu. Jedním z argumentů pro nadřazenost árijské rasy byla její intelektuální nadřazenost a schopnost tvořit kulturu. Věřil, že Němci jsou schopní se mnohem lépe než ostatní rasy vzdát egoismu na úkor ostatních a byly tak více altruistické. Nejenom, že to tak může vypadat, ale jsem naprosto přesvědčený, že jak darwinisté, tak Hitler věřili, že exterminací podřadných ras vlastně prokazují obrovskou službu celému lidstvu, a že v jejich očích se obětovali pro ostatní tím, že si dali za úkol zdokonalit lidstvo skrze exterminaci. Rozdíl v tomto přesvědčení byl pouze ve formě této exterminace, tedy Hitlerova násilná a darwinistická sexuálně-pacifistická.

„Hitler porovnával své vize altruistických Němců, nejvyšších exemplářů lidské morality, s Židy jako zosobněním imorality. Nepřetržitě obviňoval Židy z chamtivosti, podvodností, sexuální deviací a jinými imorálními činy, čímž odůvodňoval svůj pohled na ně jakožto podřadnou rasu.“⁴³

Podřadnost tudíž nebyla jenom biologická a mentální, ale také morální. A Hitler mnohem více, nežli biologickou a mentální podřadnost, poukazoval na nemorálnost Židů. Dokonce jediným problémem, kteří Židé představovali byli jejich imorální metody, kterými německé obyvatelstvo okrádali o jejich právoplatné dědictví. Jelikož je pojímal jako imorální, Hitler častokrát popisoval Židy jako parazity, či bacily německé společnosti, které ničily zdraví a vitalitu německé společnosti. V roce 1945 pak po exterminaci milionů Židů v průběhu holokaustu popsal tuto exterminaci jako určitý detox německé společnosti, bez které by společnost upadla a byla by zničena.

Díky své evoluční etice byl schopen morálně ospravedlnit prakticky cokoli v duchu evoluce – vyššího cíle, který pro něj připravil darwinismus. A jelikož považoval árijskou rasu za nejvyšší, cokoli co přislíbilo její vítězství morálně ospravedlnil skrze přírodní volbu a boj o přežití. Jediným Hitlerovým kritériem morality byl dopad na zájmy nejvyšší rasy.

Koncept lidských práv považoval dle Weikarta za produkt slabochů. „existuje pouze jedno nejsvatější lidské právo, toto právo je zároveň i nejsvatější povinností, a to snažit se udržet svou krev čistou.“⁴⁴

⁴³ Weikart, *From Darwin to Hitler*. Str. 213

⁴⁴ Tamtéž, str. 214

Dalším způsobem jak Hitler zkoušel posunout zájmy árijské rasy byla eugenika. Chtěl nabádat silně k reprodukci a zbavit se slabých, proto se vrátil k prostředkům jako infanticida a eutanázie, a stejně jako Haeckel si pomáhal příkladem antické Sparty. Z Hitlerova pohledu darwinismus ospravedlňoval infanticidu, eutanázii a genocidu, jelikož poskytovaly jiné morální paradigma – evolučně relativní moralita. Hitlerovy názory především na rasové otázky ale byly jeho vlastní. Bohužel není vůbec jasné odkud čerpal inspiraci a materiály pro svůj světónázor. Lze logicky předpokládat, že i on byl výsledkem paradigmatické změny pod vlivem darwinismu, stejně tak jako Fritsch. Oba z Rakouska a oba představovali osamělé body antisemitismu v obecné darwinistické ideologii. Darwinismus byl v období přelomu století populární a díla autorů jako byli Haeckel a Forel mohly být právě jednou z inspirací pro Hitlera.

5 Africko–americký rasismus barvy

Počátky rasismu, vycházejícího ze zbarvení kůže, který nazveme jako „rasismus barvy“ se datují do doby objevování Afriky. Evropští cestovatelé, jako byl například George Best, se díky své touze po objevení světa dostali do Afriky a hned zprvu zřeli obrovskou distinkci mezi nimi a domorodci. Černá barva kůže Afričanů byla pro evropské cestovatele obrovskou záhadou. Jak jsme si již ukázali v kapitole *Počátky a kontext rasismu v Evropě*, na otázku proč měli tito domorodci jinou barvu kůže byly tři různé teorie, které do určité míry přispěly k prvotnímu zotročení.

5.1 Otroctví jako řešení ekonomie a počátek rasismu barvy

Africké otroctví má své počátky v problémech osidlování Ameriky. Angličtí osadníci nového světa potřebovali vyřešit problém pracovní síly. Ze začátku k tomuto sloužili sluhové, kteří sloužili svému pánu určitý počet let, jako platbu za převoz za moře, avšak toto řešení bylo neudržitelné.

Angličané, a společně s nimi také Španělé a Portugalci, k vyřešení tohoto problému použili nové objevy v oblasti Afriky. Najednou se zde vyskytla rasa, která byla degradována teoriemi o páření s opicemi a především Kenaanovou kletbou. Pokud přijmeme pravdivost Kenaanovy kletby na Afričany, pak je celá tato rasa předurčená k otroctví.

Tradice a koncept otroctví počítal s kompletním vlastněním otroků, na rozdíl od sluhy byl otrok doživotně otrokem, a mnohdy se toto společenské zařazení přenášelo i hereditárně na jeho potomky. Španělé již v 16. století provozovali obchod s otroky, které prodávali ve svých koloniích a ve století 17. byl tento obchod již nedílnou součástí španělských kolonií nového světa, především oblasti střední Ameriky. Angličané byli pomalejší, první pokusy o takový obchod měly minoritní ráz. V 17. století se avšak již i pro anglické kolonie stal obchod s otroky nedílnou součástí žití. Pro tento postup našli inspiraci především u zmiňovaných Španělů a Portugalců z jejichž jazyka také přejali termíny *Negro* a *Mulatto* pro označení černochů a míšenců europoidní a africké rasy.

Ne všechny anglické kolonie ale vyžadovaly hrubou pracovní sílu otroků. Nová Anglie například ekonomicky nevyžadovala kvantum pracovní síly, přesto byl obchod s otroky naprosto běžný již v polovině 17. století. Na druhé straně kolonie jako Virginie nebo Maryland vyžadovaly velké kvantum hrubé síly na obdělávání polí. Otroctví se v těchto koloniích stalo fundamentálním aspektem jejich fungování, a obě kolonie byly na otroctví do jisté míry závislé.

Proč avšak byli do pozice otroků stavěni především Afričané a společně s nimi Indiáni? Zmínili jsme ekonomickou potřebu hrubé pracovní síly, avšak tu lze získat z mnohých směrů. Statkáři nového světa mohli bez problému zotročit evropské přistěhovalce jako byli Skotové a Irové, avšak neučinili tak, a mnohem více se přikláněli v konceptu zotročení k africkým importům a domorodým Indiánům.

Do jisté míry se mohlo jednat o speciesismus, posílený stereotypními teoriemi o Afričanech, svou roli mohla hrát i víra. Křesťanská doktrína sice implikovala pokusy černochoy konvertovat, avšak tato snaha například dle Winthropa narážela na dvě klíčové překážky: zaprvé se pánové otroků báli, že konverze by snížila jejich kontrolu nad otroky a zadruhé existovalo přesvědčení, že černoši byli od přírody nižší intelektuální kapacity, mnohdy rovnou označováni za hloupé⁴⁵

Tento náboženský a etnický rozpor pouze prohloubil pomyslnou jámu mezi evropskými přistěhovalci a africkými a indiánskými pracovníky, a podílel se na základní distinkci „my oproti nim“, která stavěla minority do jasné role ve společnosti v porovnání s Evropany.

5.2 Problémy soužití v novém světě a mezirasová sexualita

Osídlení nového světa další etnickou skupinou s sebou neslo otázku soužití. Přestože Afričané byli v pozici otroků, přeci jenom byli součástí tehdejší společnosti a interagovali s europoidní většinou. Otroek nechce být otrokem, každá bytost chce být přirozeně svobodná do největší míry, jaká je možná. Prvním velkým problémem majetného otroctví tedy byla kázeň. Jako řešení tohoto problému byly vytvořeny otrocké kodexy, jejichž stopu vidíme i ve Virginských zákonech, ale i v jiných zákonech jednotlivých kolonií. Tyto kodexy například umožňovaly vraždu otroka, který se vzepřel pánu, nebo odsuzovaly Evropany, kteří pomáhali otrokům utéct.

⁴⁵ Winthrop, *The White Man's Burden*. Str. 90

Velmi zajímavým motivem je také pohlavní nevyváženost. Ve Virginských zákonech z roku 1662, je stanoveno, že potomci narození v novém světě, budou volní, či nevolní, podle kondice jejich matky⁴⁶ – tzn. pokud je matka otrokem, její potomci budou také otroky, přestože jejich otec je volný občan europoidní rasy.

Největší hrozbu pro Angličany představovali svobodní černoši. Winthrop⁴⁷ se zmiňuje o Virginském guvernérovi Williamu Goochovi, který údajně věřil, že probíhá spiknutí černochoů a mulatů tak, aby odřízli Angličany, čemuž podle něj bylo tak vždy. I svobodní černoši byli subjekty určitých znevýhodňujících zákonů – například nemohli vypovídat v soudních případech proti bělochům. V polovině 18. století v Massachusetts například vstoupil v platnost zákon, který zakazoval černochoům účastnit se státní loterie, nejspíše proto, aby ji nevyhráli.

Dalším důležitým motivem počátků rasismu barvy byla mezirasová sexualita. Od počátku kolonií byl mezirasový sex zastoupen ve všech koloniích. Mnohem běžnější byla kopulace mezi bílým mužem a černou ženou. Jak píše Winthrop⁴⁸, sexualita mezi černým mužem a bílou ženou byla jiná, jen velmi zřídka se bílá žena statkáře rozhodla hledat potěšení u černochoa. To souviselo i s jejím celkovým postavením ve společnosti.

Otázka sexuality černých mužů byla velmi zajímavá. Winthrop⁴⁹ říká, že již dříve existovalo přesvědčení, že černý muž byl velmi promiskuitní a náruživý. V začátcích 18. století se pak objevuje i předpoklad, že černý muž prahnul po bílé ženě. Tato představa sexuálně agresivního černochoa byla jedním z přetrvávajících stereotypů spojených s černochoy.

Zmínku o zákonech zakazujících míšení ras a mezietnické sňatky můžeme znovu nalézt ve Virginských zákonech, tentokrát z roku 1691. V těchto zákonech bylo stanoveno, že pokud jakýkoliv svobodný anglický muž, či žena, vstoupí do sňatku se členem afrického, mulatského, či indiánského původu – vázaného či svobodného - budou do tří měsíců vykázáni. Dále bylo stanoveno, že pokud bude mít bílá žena nemanželské dítě – doslova „bastard child“ – s černochem, či mulatem, bude nucena do měsíce od narození tohoto dítěte zaplatit sumu 15 liber správcům farnosti, ve které se dítě narodí. A v případě nezaplacení částky bude dítě

⁴⁶ „Colonial Virginia Laws on Slavery and Servitude (1639-1705) · SHEC: Resources for Teachers“, viděno 25. březen 2024, <https://shec.ashp.cuny.edu/items/show/863>.

⁴⁷ Winthrop, *The White Man's Burden*. Str. 64

⁴⁸Tamtéž, str. 77

⁴⁹Tamtéž, str. 79-80

odebráno touto farností po dobu 5 let, a bude vázáno jako služebník této farnosti, dokud nenabude věku 30 let.⁵⁰

Pomalu, ale jistě se prohlubovala rasová segregace skrze malé krůčky a zákony, z původního vztahu pán – otrok se postupně stával vztah běloch – černoch, který je z mého pohledu pravým počátkem rasismu barvy. Samozřejmě, otroctví bylo základem rasismu barvy, ale nikoliv jeho počátkem, přesto je pro něj naprosto zásadní. Přejít od jisté formální hierarchizace a segregace, přestože nemorální, kterou představoval vztah pán-otrok k rasové hierarchizaci je pravým teoretickým počátkem rasismu barvy. Zákony a chování vůči otrokům jsou v tomto kontextu „přirozené“ a samostatně nejsou morálně závadné uvnitř jejich paradigmatu – zjednodušeně je přirozené, že nadřízený (pán) něco přikáže, či zakáže svému podřízenému (otrok). Kdežto hierarchizace ras a zákony diskriminující určité rasy jsou morálně špatné, jelikož jsou nepřijatelné vzhledem ke konformnímu paradigmatu.

5.3 Boj proti otroctví

Ve stejném období se ale také objevovaly první názory odsuzující otroctví. Vůbec prvním dokumentem byla petice z Germantownu, pocházející z roku 1688. Jejím autorem byla skupina Kvakerů, v anglickém originále *Quakers* – náboženská skupina jejímž základem byl motiv bratrství, žijících právě v Germantownu v tehdejší Pensylvánii, dnes je tato usedlost součástí Philadelphie. Dokument s názvem *Protest Germantownských přátel proti otroctví* argumentoval proti otroctví především tím, že nikdo nemá právo jiného člověka okrást o svobodu a uvěznit jej. „Přestože jsou černí, nemůžeme si myslet, že je zde větší svoboda mít je jako otroky, nežli mít jiné bílé. Existuje rčení, že bychom měli ke všem činit tak, jak chceme aby bylo činěno k nám, bez ohledu na to, jakého jsou rodu, původu nebo barvy.“⁵¹

Otázka rozdílu jednotlivých ras s sebou nesla i teorie argumentující pro přirozené hierarchie. Winthrop⁵² zmiňuje například Petera Campera, který rozdíly hledal v odlišných podobách profilu, a graduálně je zařadil za sebe, počínající u opic, skrze černochy, Asiaty až k Evropanům – teorie, kterou později uplatnili i darwinisté, jmenovitě například Ernst Haeckel.

⁵⁰ „Colonial Virginia Laws on Slavery and Servitude (1639-1705) · SHEC: Resources for Teachers“.

⁵¹ „Germantown Friends' Protest against Slavery 1688. [Facsimile].“, online text, Library of Congress, Washington, D.C. 20540 USA, viděno 7. března 2024, <https://www.loc.gov/resource/rbpe.14000200/>.

⁵² Winthrop, *The White Man's Burden*, str. 103

Na druhé straně barikády se objevují teorie o podobnosti, či lépe řečeno stejnosti, černochoů a jiných ras s bělochy. Do jisté míry lze tyto teorie popsat jako uvědomění některých bělochů, že jejich předsudky se de facto vůbec netýkají nějaké rasy, ale skupiny společnosti, k jejímž členům souhrnně přiřadili degradující vlastnosti jako byla stupidita, či animozita.

Stěžejní pro nás je fakt, že spíše než pocit, že otroci byli neprávem nesvobodní, představovalo otroctví pro kvakery něco morálně špatného samo o sobě. Nejde o práva člověka, avšak o morální odepření svobody pro jinou bytost.

V dobách války proti Britům se stalo verbování otroků pod slibem svobody standartním, a samotnými otroky velmi využívaným, motivem. Díky své službě se pak někteří otroci stali svobodnými, a samotná revoluce podnítila první pokusy o zmírnění a opuštění, ne-li úplné ukončení otroctví. Od konce války se vedly federální spory o otroctví – sever byl pro abolicí, jih naopak pro zachování - které nakonec rezultovaly v zákaz importu otroků do Amerických kolonií v roce 1807, platný od 1.1. 1808.

Většina severních států postupně od konce války odstupovala od otroctví, Vermont zakázal otroctví v roce 1777 ve své ústavě, Pensylvánie schválila v roce 1780 první aboliční zákon, další státy také postupně schvalovaly aboliční zákony – Connecticut v roce 1784, New York v roce 1799 a New Jersey v roce 1804.

Proč se tedy od otroctví začalo upouštět? Nebylo to kvůli empatii k černochoům nebo jiným rasám, avšak samotný koncept otroctví představoval něco nehumánního, něco nepřirozeného. Sebrat jinému člověku svobodu a učinit z něj majetek – do jisté míry objekt nebo užitkové zvíře – bylo pro většinu abolicionistů prohřeškem proti lidství. Winthrop například cituje Thomase Scotta, který řekl, že obchod s otroky považuje za jednu z nejohavnějších věcí na světě, a odmítá jej skrze principy humanity a přírodních zákonů⁵³

5.4 (Ne)rovný černocho a rasové rozdíly

Svobodný černocho představoval pro jižní státy, stále holdující otroctví, mnohem větší problém, nežli poslušný černý otrok. V době po revoluci sice obecně v Americe otroctví upadalo, avšak naopak se více etablovaly a zpříšňovaly zákony pro svobodné černochoy. Spíše než soucit a přijetí černochoů znamenala abolicie prohloubení problému mezi bělochy a černochoy. Problémem se zdá být strach ze ztráty nadvlády, bílý muž si najednou uvědomil, že o svůj pomyslný

⁵³ Winthrop, *The White Man's Burden*. 129

pedestal může klidně přijít. Z tohoto důvodu bylo více než kdy předtím nutné, segregovat se od svobodných černochoů a nedovolit jim integrovat se do společnosti.

Ostatně tento problém kopíruje i argumentaci Fredricksona: „Podle mé teorie či pojetí rasismu zde musí být přítomny dva prvky: *odlišnost* a *moc*. Pramení z myšlenkového postoje, podle něhož se „ti druzí“ liší od „nás“ trvale a nenapravitelně. Toto vědomí odlišnosti nám poskytuje motiv či odůvodnění pro to, abychom využívali svou mocenskou převahu a zacházeli s etnicko-rasově „odlišnými“ tak, jak bychom považovali za kruté či nespravedlivé, kdyby někdo zacházel s námi.“⁵⁴

Zajímavý přístup k abolici a segregaci najdeme u Thomase Jeffersona. Třetí prezident Spojených států byl jedním z podporovatelů abolice. Podle Winthropa byl znechucen tím, že otroctví odebírá otrokům jejich přirozené právo. Právo náleželo každé lidské bytosti, neboť každou lidskou bytost vytvořil Bůh. Z každé takové kreace si bytost dědičně odnáší svá práva, která jsou jí neodnímatelná⁵⁵.

Zároveň ve svých *Notes on Virginia* činí distinkce mezi bělochy a černochoy. Nejprve se věnuje otázce, proč nejde černochoy jednoduše implementovat do bílé společnosti: „Hluboce zakořeněné předsudky bílých, deset tisíc vzpomínek černochoů na křivdy, které utrpěli, nové provokace, skutečné rozdíly, které vytvořila příroda, a mnoho dalších okolností nás rozdělí na strany a vyvolá křeče, které pravděpodobně nikdy neskončí jinak než vyhlazením jedné nebo druhé rasy.“⁵⁶

Právě ony „skutečné rozdíly, které vytvořila příroda“ se později objevují v Jeffersonových argumentacích. Těmito rozdíly míní barvu kůže a jiné fyzické rozdíly, ale také charakterové rozdíly jako větší nebojácnost nebo požitkářský styl života.

Spíše než reálné, morálně validní, distinkce, pozorujeme stereotypní narážky. Například, že černoši preferují krásu bílých a černé ženy preferují orangutany před muži svého rodu, nebo, že černoši vylučují méně ledvinami, a více skrze póry, což jim dává nepříjemný odér.⁵⁷

⁵⁴ Fredrickson, *Rasismus - stručná historie*, str. 20.

⁵⁵ Winthrop, *The White Man's Burden*, str. 167.

⁵⁶ Jefferson, Thomas, and Joseph Meredith Toner Collection, „Notes on the State of Virginia“, online text, Library of Congress, Washington, D.C. 20540 USA, viděno 10. březen 2024, <https://www.loc.gov/item/03004902/>. str. 144

⁵⁷ Jefferson, Thomas, and Joseph Meredith Toner Collection, „Notes on the State of Virginia“. Str. 145

Jedná se o stereotypní narážky, které avšak do určité míry mohou pomoci porozumění vztahu tehdejší společnosti k černochům. Do jisté míry jsou tyto poznámky, někdy až dětinského typu „černoši smrdí“, nedůstojné. Zvláště v jediném díle třetího prezidenta Spojených států.

Přesto zde ale ve změní stereotypních narážek najdeme směrodatnou teorii. Mimo fyzické rozdíly Jefferson také činí distinkci v mentální kapacitě, což je minimálně úsměvné, vzhledem k tomu, že černoši neměli možnosti edukace a první segregované „černé“, či „barevné“ školy, jsou zpravidla zakládány až po americké občanské válce – zatímco Jeffersonovy *Notes* jsou z konce 18. století.

„Srovnám-li je podle jejich schopností paměti, rozumu a představivosti, zdá se mi, že v paměti se vyrovnají bělochům; v rozumu jsou mnohem podřadnější, neboť si myslím, že by se sotva našel někdo, kdo by byl schopen sledovat a pochopit Euklidovy výzkumy; a že v představivosti jsou tupí, bez chuti a anomální.“⁵⁸ Dalším paradoxem je, že o pár stránek dříve Jefferson zmiňuje poetické schopnosti černochů, a přesto degraduje jejich představivost.

Jeffersonova argumentace působí spíše jako encyklopedie stereotypů, než validní analýza rozdílů. Prezentované distinkce působí jako pokus o nalezení něčeho, z čehož se běloši mohli ujistit, že jsou stále nadřazení, lepší, krásnější a chytřejší. Celá argumentace pak působí jako hledání jistoty. Jistoty, kterou bílá společnost ztratila v aboličním hnutí a nyní těžko hledá argumenty pro svou nadvládu

5.5 Svobodný černoch, smíšená společnost a Jim Crow

Bylo těžké najít validní argumenty a morální teorie, které by ujistily bílou společnost o její nadřazenosti a nadvládě. Vznikaly dokonce i bizarní hnutí a teorie, jako například pokus o přesunutí černochů do jiného území pouze pro černochy, o kterém píše Winthrop⁵⁹. Spíše utopistické, zbožné přání, nežli reálné hnutí, poukazuje na jeden zásadní fakt – bílá společnost nevěřila, že je možná kompletní integrace černochů do bílé společnosti.

Na otázku proč tomu tak bylo, můžeme najít výbornou odpověď již u Jeffersona. Bílé předsudky a křivda, kterou mohli cítit černoši. Spíše než možná křivda, se zdá hlavním důvodem být pozůstatek otroctví v podobě předsudků. Termín předsudků se ale zdá být příkrášleným označením. Čím dál, tím více, se termín předsudků zdá být pouze eufemismem.

⁵⁸ Jefferson, Thomas, and Joseph Meredith Toner Collection, „Notes on the State of Virginia“. Str. 146

⁵⁹ Winthrop, *The White Man's Burden*. Str. 206-207

Za tímto eufemismem vystupují motivy nenávisti, znechucení, pohrdání a jiných postojů, které se zdají být pravým důvodem pro nemožnost integrace. Předsudky se pak nezdají být důvodem, ale důsledkem právě zmíněných postojů. Předsudky nejsou validním důvodem pro nemožnost integrace, avšak zmíněné motivy ano. A ze všech možných motivů vystupuje nejvíce motiv pohrdání. I z tohoto důvodu je abolice naprostým paradoxem rasismu barvy, a takovéto chápání oněch předsudků pouze podporuje abolicí jako výsledek vnímání otroctví jako morálně špatného samo o sobě.

Otázka integrace se stala ještě více důležitou v 19. století, kdy aboliční sever a otrokářský jih dlouho bojovali za ukončení, respektive rozšíření, otroctví. Zásadní krok přináší občanská válka, během níž a především po jejím konci přichází emancipační proklamace a následná 13. novela americké ústavy, která zrušila otroctví.

S koncem otroctví také přichází třetí fáze rasismu barvy, a to fáze Jim Crow zákonů, upravující práva černochoů v naprosto svobodné společnosti. Samotný název Jim Crow pochází jako derivace z písně Jump Jim Crow, jejímž autorem byl T. D. "Daddy" Rice.

Píseň Jump Jim Crow byla jednou z tvoreb, která měla zesměšňovat černochoy pro pobavení bílých. Od původního výskytu písně ve 30. letech 19. století se později začaly objevovat i jiná minstrelská představení – kabaretní vystoupení, která bavila inscenacemi rasových stereotypů, především právě černošských stereotypů.

Jim Crow byl karikaturou tehdejšího pohledu na černochoy, a ztělesňoval stereotypy tehdejší společnosti. Termín Jim Crow se stal jedním ze symbolů rasismu barvy, i pozdějších protestů, jako například symbolického pohřbu, který pořádala NAACP - Národní asociace pro podporu barevných lidí (National Association for the Advancement of Colored People) – v roce 1944, nebo dalšího symbolického pohřbu, který inscenovali účastníci pochodu za práci a svobodu ve Washingtonu⁶⁰. Zároveň se stal jedním z hanlivých pojmů pro černochoy.

⁶⁰ „Who Was Jim Crow?“, History, 8. červen 2015, <https://www.nationalgeographic.com/history/article/150806-voting-rights-act-anniversary-jim-crow-segregation-discrimination-racism-history>.

Text písně Jump Jim Crow se v průběhu let měnil v závislosti na kontextu představení, ve kterém byl použit. Jako prvotní znění textu je nejčastěji prezentováno takovéto znění, které je dostupné například na stránce *Medium*⁶¹

*Come, listen all you gals and boys, Ise just from Tuckyhoe;
I'm goin, to sing a little song, My name's Jim Crow.*

***CHORUS [after every verse]
Weel about and turn about and do jis so,
Eb'ry time I weel about I jump Jim Crow.***

*I went down to the river, I didn't mean to stay;
But dere I see so many gals, I couldn't get away.*

*And arter I been dere awhile, I tought I push my boat;
But I tumbled in de river, and I find myself afloat.*

*I git upon a flat boat, I cotch de Uncle Sam;
Den I went to see de place where dey kill'd de Pakenham.*

*And den I go to Orleans, an, feel so full of flight;
Dey put me in de calaboose, an, keep me dere all night.*

*When I got out I hit a man, his name I now forgot;
But dere was noting left of him 'cept a little grease spot.*

*And oder day I hit a man, de man was mighty fat
I hit so hard I nockt him in to an old cockt hat.*

*I whipt my weight in wildcats, I eat an alligator;
I drunk de Mississippy up! O! I'm de very creature.*

*I sit upon a hornet's nest, I dance upon my bead;
I tie a wiper round my neck an, den I go to bed.*

*I kneel to de buzzard, an, I bow to the crow;
An eb'ry time I weel about I jump jis so.*

⁶¹ WordsInTheBucket, „Jim Crows and the Blues”, *Words In The Bucket* (blog), 3. březen 2022, <https://medium.com/words-in-the-bucket/jim-crows-and-the-blues-519e753d1c45>.

Jim Crow Laws byly výdobytkem amerického jihu, zhruba k hranici k tzv. Masonově-Dixonově linii. Rozdíl mezi severem a jihem můžeme vidět i na knize *Green Book* od Victora Huga Greena, která byla příručkou černých cestovatelů na jihu, tak aby se vyhnuli problémům a i případnému zatčení. Stejnomený snímek z roku 2018 poskytuje výborný vhled do Jim Crow Laws pro širokou veřejnost jako mainstreamový zdroj pro rozšíření povědomosti o těchto zákonech.

Nebudou nás zajímat samotné argumentace pro zavedení jednotlivých zákonů, jelikož jejich počátek jsme již popsali dříve – pohrdání a nutnost dokazovat si svou nadřazenost. Pouze se pokusíme nastínit některé zákony a jejich dopady. Jeden z dopadů takovýchto zákonů je i samotná příručka *Green Book*, která pro určitá města na jihu měla seznamy míst, která byla pro černochoy bezpečná, resp. místa kde budou černoši obslouženi.

Od svého prvního vydání v roce 1936 procházela příručka novými vydáními, až do období *Civil Rights Act* z roku 1964, který zakazoval rasovou segregaci. První z Jim Crow Laws upravovaly především oblast zaměstnávání, tedy jaké práce mohli černoši provozovat, a například zákaz zanechání práce po přijetí.

Následující ukázky jednotlivých zákonů pocházejí z článku *The Evolution of Jim Crow Laws in Twentieth Century Virginia* od Charlese E. Wynese⁶².

Ve Virginii se první segregáčnické zákony objevují ve 20. století. Jak píše Wynes, v období po občanské válce bylo normální, že ve vlaku společně seděli běloši a černoši, avšak v roce 1900 byl schválen zákon, který vyžadoval separátní vagóny pro obě rasy. Podle Wynese neměly tyto zákony jasný důvod – nejednalo se o reakci na popudy široké společnosti, spíše o politické snažení, které bílá společnost přijala, jelikož se běloši báli toho, že by sami byli lynčováni jako tzv. „Negro lovers“. Tyto zákony tak zpravidla ani nemohly nalézt odpůrce z řad bělochů.

V roce 1904 byl pak tento zákon posílen dodatkem, který zakazoval černochoům přístup do určitých vagónů jako např. restaurační vagón nebo tzv. Pullmanův vagón. V roce 1906 pak přichází zákon segregaci v tramvajích, který se později aplikoval na většinu prostředků hromadné dopravy. V praxi tento zákon znamenal, že průvodčí mohl černochoa vykázat z určitého místa jelikož toto místo bylo pouze pro bělochy – mnohdy se pak třeba v autobusech černošský pasažér posouval o řadu dále tak, aby uvolnil místo nastoupivším bělochům.

⁶² Charles E. Wynes, „The Evolution of Jim Crow Laws in Twentieth Century Virginia“, *Phylon* (1960-) 28, č. 4 (1967): 416–25, <https://doi.org/10.2307/274293>.

V roce 1912 pak přichází zákon residenční segregace, který měl určit „bílé“ a „barevné“ čtvrti, a přestože nešlo donutit residenta jiné skupiny se vystěhovat, zákon zakazoval nastěhování „nepatřičných“ residentů. V letech 1918, 1928 a 1930 byly tyto residenční zákony odsouzeny jako neústavní, přesto byly zrušeny až v roce 1950.

Ve dvacátých letech pak byly tyto zákony formovány zpravidla na popud tzv. Anglo-Saských klubů – politických skupin bojujících za „zachování anglo-saských principů v Americe“, tedy bez eufemismu spíše za „zachování bílé nadvlády“.

V roce 1926 přichází tzv. *Massenburg Law*, který měl upravovat rasovou segregaci na místech veřejných setkání. O čtyři roky později je schválen zákon, který požadoval separátní místa jenom pro černochoy v autobusech, přestože určitá forma segregace již probíhala, tak jak jsme zmínili. V roce 1936 je pak zmíněná nutnost separátních čekacích místností na autobusových nádražích. V roce 1944 pak podobná opatření upravila i leteckou dopravu.

Objevily se i reakce odsuzující tyto zákony jako něco zbytečného, a de facto kontraproduktivního, neboť spíše než segregaci přinesly větší interakci s odpornou pachutí rasové nerovnoprávnosti. Wynes například cituje stat' z afrického týdeníku *Pittsburgh Courier*: „Obyvatelé Virginie jsou připraveni přiznat černochoům dlouho zasloužené rovnoprávné postavení. Překážkou zůstává ta politická skupina, která se snaží zamaskovat skutečnou vůli lidu z obavy před ztrátou moci, kterou je třeba překonat, aby Virginie mohla ukázat cestu ostatním jižním státům. Jakkoli je snaha [virginských] liberálů statečná, čeká je ještě dlouhá cesta, než se jim podaří setřást okovy strojových politiků, kteří svůj skutečný strach ze ztráty moci skrývají pod pláštěm jednání podle požadavků svých voličů.“⁶³

⁶³ Wynes, „The Evolution of Jim Crow Laws in Twentieth Century Virginia“. Str. 425

6 Principiální podobnost morálních teorií ospravedlňujících rasismus

V předešlých kapitolách byly ukázány tři naprosto odlišné systémy rasismu. Odlišné byly nejenom svým historickým zasazením a s ním spojeným prostředím - tzn. také evolucí lidstva a pokrokem vědy – ale především svým vznikem. Všechny tři systémy pocházejí z naprosto odlišných teorií a paradigmat, přesto mají neoddiskutovatelné podobnosti. Tyto podobnosti nejsou nikdy totožné, ani být totožné nemohou, jelikož všechny morální teorie ospravedlňující rasismus jsou relativní ke svému rasistickému systému. Přesto existují principiální a teoretické podobnosti.

Nyní se pokusím popsat základní nejdůležitější motiv jednotlivých systémů. Motivů je vždy více, přesto lze vždy jeden motiv označit jako klíčový.

U antického systému se hlavním motivem zdá být čistota. Přestože následuje až po hierarchickém vymezení a argumentaci pro nadřazenost, právě čistota ve smyslu zachování této nadřazenosti je vystupujícím motivem antického systému. Athéňané jsou nemísení s krví cizinců a tím jsou nadřazeni ostatním – samotným cizincům i jiným Řekům, kteří byli „kontaminováni“. Toto se zdá být nejdůležitějším kouskem skládky, bez tohoto vymezení nadřazenosti v jednom národu by antický systém padnul, jelikož by popisoval pouze nadřazenost nad barbary.

Hlavním motivem německého darwinismu je „vyšší cíl“ v podobě evoluce. Právě tato evolučně relativní moralita, poskytující vyšší cíl, je naprosto kritická pro validitu celého systému. Morální teorie, jako například ta Haeckelova o infanticidě, by pak nebyly validní, postrádaly by smysl a relevanci. Dopady jako selektivní rozmnožování by pak neměly potřebnou validitu k jejich opodstatnění. Teorie o hierarchizaci ras (druhů) pak sice stále jsou vědecky validní, avšak nelze je použít.

Rasismus barvy má z mého pohledu zdaleka nejjednoznačnější hlavní motiv. Tímto hlavním motivem je paradigmatický pocit nadřazenosti. Tento pocit je přímým důsledkem otroctví, a na jednotlivých ukázkách bylo patrné, že ohrožení pocitu nadřazenosti vyvolávalo v tehdejší společnosti strach. Pocit nadřazenosti se stal paradigmatem americké společnosti a vytvořil fixovanou hierarchii, která oficiálně zanikla až v roce 1965.

Nyní se pokusím popsat podobnosti všech systémů, které pro lepší přehlednost nazvu termínem „principy“. Rozhodl jsem se popsat pouze takové principy, které se objevují alespoň ve dvou různých systémech v podobné formě.

6.1 Princip hierarchizace skrze vhodné kritérium

Jakýkoliv rasismus funguje na bázi superiorně-inferiorního rozřazení. Pozoruhodné avšak je, že kritérium tohoto rozřazení je rozdílné, zdá se, vzhledem ke kýženému výsledku. Proto lze pozorovat rozdílná stěžejní kritéria každé hierarchizace. Stává se tak proto, že tyto kritéria jsou subjektivní. Subjektivním kritériem míním takové kritérium, které je upřednostněno původcem teorie z toho důvodu, že je teorie tvořena vzhledem k zájmům jejího původce. Je důležité pozorně analyzovat tyto zájmy, jelikož se mnohdy mohou zdát neurčité. Například se jako zájem darwinistické hierarchizace zdá být evoluce, avšak ta nekoresponduje s kritériem této hierarchizace, jelikož takové kritérium by mělo být empiricky dokazatelné. Je to nutné proto, aby později bylo možno jím argumentovat, což není možné s mentální a morální kapacitou, kterou nelze plně prokázat – respektive lze se pokusit prokázat mentální progres, ale výsledky různých testů budou vždy pouze porovnáním s ostatními lidmi a zařazením do spektra. Dopady tohoto problému vidíme i u samotných původců těchto hierarchií, kteří téměř vždy argumentovali skrze fyzické a anatomické rozdíly – častokrát skrze stavbu lebky. Prokázat lze pouze biologickou evoluci a proto nepokládám evoluci jako zájem darwinistické hierarchizace a za tento zájem pokládám cílenou argumentaci pro nadřazenost „árijské rasy“.

Zatímco u Athénské nadřazenosti byla hlavním kritériem čistota, u německého darwinismu to byla především fyzická a mentální síla, a u rasismu barvy byla převládajícím motivem inteligence. Všechny tři kritéria jsou tvořena z vlastností, ve kterých byla argumentující skupina lepší. Pokud tyto kritéria navzájem vyměníme, nebudou fungovat. Němci nebyli čistí, Američané nebyli fyzicky silnější, Němci nebyli ani inteligentnější – obraz Žida jako vychytralého vydřiducha. Hierarchie tak byly tvořeny vládnoucí skupinou, a jejich kritériem byly vlastnosti, které nejvíce opodstatňovaly jejich umístění jako nadřazených. S přihlédnutím k tomuto faktu pak rasové hierarchizace ztrácejí podobu vědeckých teorií, a stávají se cílenou argumentací.

Je samozřejmé, že hierarchizace je sama o sobě přirozeným principem společnosti. S hierarchizací se setkáváme několikrát za den – v zaměstnání, na akademické půdě, ale také ve hromadné dopravě. Rozdíl mezi takovouto hierarchizací, kterou lze nazvat jako „přirozenou“, či „formální“, a hierarchizací v rasistických teoriích je v pozici subjektů této

hierarchizace. Zatímco přirozená hierarchizace je do jisté míry dobrovolná, rasová hierarchizace je násilná. Subjekty přirozené hierarchizace mají většinou možnost z této hierarchie vystoupit, a samotná hierarchie je prospěšná pro podřazené i nadřazené subjekty. Násilná rasová hierarchizace je nastolena, podřadné subjekty v ní nemají jakoukoliv šanci z ní vystoupit a je prospěšná pouze pro nadřazené subjekty.

Přirozenou hierarchii přijímáme, jelikož je mnohdy žádoucí, nebo je podmínkou k dosažení našich cílů. Násilná hierarchie je nám dána, a nemáme jakoukoliv možnost ji odmítnout, či ji změnit. A zatímco původci přirozené hierarchie ve svém zájmu zahrnují i etický soud a především zájmy podřízených subjektů, původci násilné hierarchie mají ve svém zájmu upevnění pozice nadřazených bez jakéhokoliv přihlídnutí k zájmům podřazených.

Princip hierarchizace nabízí nejenom upevnění nadřazených, ale také možnost se identifikovat, a především možnost se distancovat od jiných. Z toho pak vznikají dvojice pán – otrok a běloch – černoch. Rasismus totiž z mého pohledu potřebuje ve své individuální formě, tzn. ve formě smýšlení a činů jednotlivce, možnost se identifikovat v určité skupině. Nelze činit a smýšlet rasisticky bez možnosti se identifikovat v určité rase, jako příklad může posloužit i umělá inteligence. Představme si situaci, kdy je vytvořena určitá umělá inteligence, která má všechny faktické vědomosti člověka, avšak nepřejmula jeho názory – například aktuální LLM jsou tvořeny i skrze názory jejich tvůrců, což pro praktické účely v našem případě zakážeme. Takováto umělá inteligence by pak logicky nebyla schopná rasismu, jelikož není schopná se identifikovat v určité rase, přestože koncept rasy chápe. Dokázala by pouze jmenovat faktické rozdíly mezi rasami, ale již by neučinila akty či myšlenky rasové nesnášenlivosti, či pohrdání jinou rasou, jelikož nemá možnost identifikace. Jinými slovy se nemůže cítit ani nadřazeně, ani podřadně v kontextu ras, a byla by pouze schopná jmenovat určité stereotypy, které informativně získá od jiných lidí. Nemohu říct o někom, že je podřadný, pokud sám nejsem obsažen v této hierarchizaci, jelikož se sám nenacházím na tomto spektru – tedy mohu říct, že červená barva je hezčí než modrá, ale již nemohu nic vypovědět o její kráse vzhledem ke mně, jelikož nejsem schopný se identifikovat jako barva.

Z tohoto důvodu hierarchizaci pojmám jako nutný předpoklad rasismu, jelikož bez identifikace v určité rase nemohu vypovídat o vlastnostech a hodnotě jiné rasy, či člověka, který je členem takovéto rasy. Nemohu přeci konstatovat, že jsem nadřazený Afričanům, pokud sám nejsem členem některé rasy – a pokud tak přesto učiním, konám nelogicky a vypovídám o věcech, o kterých z podstaty vůbec nemohu vypovídat.

Dopady hierarchizace jsou především v oblastech celospolečenského paradigmatu. Pocit nadřazenosti obsažený v paradigmatu společnosti je počátkem pro většinu aktů a smýšlení typických pro rasismus. Tak jako psal Jefferson o předsudcích bílých vůči černochům, jsou právě takovéto předsudky dopadem rasové hierarchizace a ve své konkrétnosti se projevují jako nenávisť, opovržení, pohrdání, nedůvěřivost aj. Pocit nadřazenosti je motivem, který podnítl nejprve nedůvěřivost a nevraživost, později také pocity oprávněnosti, tedy pocit, že nadřazený běloch je více oprávněn získat pracovní pozici, či lepší místo v autobuse nežli například podřadný černoch.

Je nutné poznamenat, že rasa jakožto koncept je silně spjatá také s fenomenologií. Nechci se zde pouštět do hlubokých úvah o fenomenologickém pojetí rasy, protože takovéto úvahy si zaslouží mnohem více prostoru, nežli pár odstavců. Přesto musím konstatovat, že chápání rasy je stěžejní i pro definování rasismu – i proto se setkáváme s mnohými, neucelenými, definicemi rasismu.

Princip hierarchizace skrze vhodné kritérium se rozkládá do dvou částí. Zaprvé je to samotná hierarchizace, a zadruhé je to zájem původce, který ovlivňuje dopady takovéto hierarchizace.

Samotná rasová hierarchizace je tedy v mém pojetí nutnou podmínkou rasismu. Je naprosto nutné nejenom mít takovouto hierarchizaci, ale především v ní být obsažen, jinými slovy nacházet se v tomto spektru, tak, aby byl rasismus na individuální úrovni vůbec možný. Stejně platí pro společenský rasismus, jelikož je nutné mít takovouto hierarchizaci aby bylo možné tvořit rasové zákony.

Hierarchizace skrze vhodné kritérium je pak argumentací rasismu – jednou z morálních teorií ospravedlňujících rasismus. Takováto hierarchie je cílená, či subjektivní, a je jejími původci tvořena vzhledem k jejich zájmům, kterými jsou v rasové hierarchizaci i zájmy jejich rasy. V takovýchto hierarchizacích tak pozorujeme upřednostnění vlastností rasy původců, které jsou typicky na vyšší úrovni, než stejné schopnosti u ras jiných. Zároveň je možné občasné pozorovat i přidání jiného kritéria tak, aby nové kritérium znegovalo nadřazenost ve vlastnostech jiné rasy – což bylo případem německého darwinismu, jelikož Židé by z kombinace fyzické podřadnosti, ale možné mentální nadřazenosti vyšli relativně dobře, a tak bylo použito kritérium nemorálnosti, které bylo Židům pomyslně vkořeněno do vlastností skrze zabití Krista, a tak toto kritérium poskytlo kýžený výsledek znegování mentální kapacity.

6.2 Princip Limpieza de Sangre

Princip Limpieza de Sangre je možné do jisté míry pojímat jako princip zachování čistoty a vyhnutí se kontaminaci. Ve spojení s Antikou jsem tento princip označil za klíčový motiv, právě čistota krve dávala Athéňanům argumentaci tak, aby se mohli považovat za nadřazené. Ve spojení počátky rasismu v Evropě sloužila samotná doktrína Limpieza de Sangre k oddělení „nežádoucích“ converzos od původních křesťanů. V německém darwinismu je tento princip obsažen především přímo v dopadech – eugenika a selektivní rozmnožování. V rasismu barvy je nejvýrazněji vidět ve Virginských zákonech zakazujících sňatky a rozmnožování mezi bělochy a „barevnými“. Princip Limpieza de Sangre ze své podstaty o mýtu čisté krve nabádá k jeho zachování. Vzhledem k tomuto zachování se s ním pojí zákaz míšení ras a mezietnických sňatků – neboli princip eugeniky obecně. Ale také selektivní rozmnožování zejména v otázce postižených.

Mýtus čisté krve je přímo spojený s eugenikou. Eugenika jakožto snaha o co nejlepší genetické predispozice kopíruje snahu principu čisté krve. Zachování čisté krve nutně potřebuje i to, aby nějaká pomyslná čistá krev existovala, a k existenci konceptu čisté krve je potřeba hierarchizace. Princip Limpieza de Sangre vyžaduje ke své existenci určení nadřazené skupiny, které pak dává za úkol vyvarovat se kontaminaci čisté krve s krví podřadných.

Argumentace pro čistotu krve je avšak tvořena skrze cílené, subjektivní, hierarchizace, což značně ovlivní její výsledek. Přestože jsem za hlavní motiv Antického protorasismu označil právě čistotu krve, i tato čistota naprosto nevýlučně vyžadovala prvotní vnímání Athéňanů jakožto nadřazených – pro což bylo argumentováno autochtonní teorií. Je nutné říct, že samotný princip čisté krve už se svého názvu spíše než o čistotě nadřazené skupiny vypovídá o nečistotě skupin podřadných. Nejde o nějakou úctyhodnou povinnost zachování čisté krve, ale o vyvarování se krve těch, kteří jsou podřadní – což poukazuje právě na motivy pohrdání, znechucení apod. Právě toto vyvarování se krve podřadných také kopíruje postup eugeniky, která také dokáže najít nadřazenou skupinu, avšak mnohem více se soustředí, i z praktických důvodů, na znegování podřadných. Celý princip Limpieza de Sangre je tak nutné označit jako morální teorii, která měla ospravedlnit rasismus, jelikož je čistota krve nejenom mýtem, avšak i zájem celého principu je znegovat podřadné.

Doposud jsem tento princip popisoval jakožto teorii, ale je důležité se také zaměřit na praxi principu Limpieza de Sangre. V praxi je princip Limpieza de Sangre nástrojem pro znevýhodnění podřadných skupin. Jeho působnost je navíc mnohem rozsáhlejší, než působnost

principu hierarchizace, jelikož do čistoty krve zahrnuje kompletní původ jedince. Činí tak z konformních členů společnosti ty, kteří jsou jiní - horší. Skrze původ předků určitého člověka argumentuje pro jeho podřadnost, přestože je takový jedinec plnohodnotným členem společnosti – problém mulatů v severní Americe. Tento princip je také použitelný na segregaci rovných, kterou je možné pozorovat přímo u doktríny *Limpieza de Sangre*, která měla oddělit původní křesťany od nově konvertovaných. A zároveň byl tento princip použit i v antisemitismu v nacistickém Německu – židovský původ byl sledován do několika pokolení.

Princip čisté krve je pak reálným dopadem samotné hierarchizace, skrze kterou dostává smysl i argumentaci, a opačným směrem prohlubuje segregaci mezi nadřazenými a podřadnými – což je zájmem tohoto principu. Zákazy kontaminace pouze poukazují na snahu distancovat se od jiných ras skrze sociální principy, a postupnou sociální, ale také v některých případech násilnou, exterminaci.

Hierarchizace ale zpravidla není sama dostačující pro ospravedlnění principu čisté krve. Z tohoto důvodu je mnohdy princip *Limpieza de Sangre*, a i samotná argumentace zpětně podpořena dalším z principů, a to principem dědičných vlastností.

6.3 Princip dědičných vlastností a dědičná moralita

Všechny systémy používají princip dědičných vlastností jako jeden z hlavních argumentů pro opodstatnění podřadnosti, a argument pro princip čisté krve. Jedná se o princip extrémní stereotypizace, který členům určité skupiny připisuje stereotypy, typické pro jejich předky. Tyto stereotypy se zpravidla zakládají na dávno pominulých teoriích, které jsou nejvíce degradační.

Proto se v argumentacích o černoších v Americe objevuje stereotyp kopulace s opicemi pocházející již z doby objevování Afriky, ale také Židovská imoralita argumentovaná ukřižováním Krista. Antisemitismu se týká spíše dědičná moralita, tedy spíše dědičná imoralita. Nejenom, že imoralitou argumentovali méněcennost a nebezpečí Židů již autoři v raném novověku, ale také Hitler viděl největší problém v židovské imoralitě. Princip dědičných vlastností tak v zásadě funguje na bázi hyperboly určitého stereotypu, který je pak učiněn typickou vlastností určité skupiny jako nutně dědičný.

Tato hyperbola stereotypu lze také převést do slov, že určitá skupina, či rasa má určité vlastnosti „v jejich nátuře“. Je obtížné výstižně popsat tento proces nějakým pojmem – nabízí se pojem

vkořenění, kterým míním to, že určitá vlastnost je určité skupině jednoduše připsána, a v mžiku se stává něčím, co je zakódováno v nátuře skupiny.

Reálné dopady jsou viditelné ve všech systémech, v rasismu barvy jsou viditelné jak v otázce sexuality, která byla ovlivněna mýtem o páření s opicemi, ale také argumentačním přešlapem, kdy vlastnosti typické pro otroky byly připisovány černochům jakožto rase – což je součástí chyby vycházející z přechodu od formální do biologické hierarchie.

Nejzajímavější je v tomto ohledu antisemitismus. V raném novověku bylo pro imoralitu Židů argumentováno skrze zabití Krista, což je stroze naprosto nevalidní argument. Nejenom, že se jedná o velmi dávnou událost, ale navíc je nutné uznat, že celá společnost a lidstvo prošlo nutnou evolucí. A v pojetí německého antisemitismu byli Židé označováni za imorální často proto, že půjčovali peníze – k čemuž je avšak donutila společnost.

Princip dědičných vlastností v sobě obsahuje také jeden ze stěžejních motivů, a to individuálně-skupinovou proměnu. Takováto proměna je situací, ve které jsou jedinci připisovány vlastnosti na základě jeho původu, a opačně jsou vkořeněny vlastnosti skupině skrze konání jednotlivců, či malé skupiny. Oba tyto případy jsou logickými chybami – z předložených premis nevychází kýžený syntax. Pokud argumenty rozepíšu skrze výrazy pak 1. „Některý z Davidových předků byl Žid“ a 2. „Židé jsou imorální“, pak 3. „David je imorální“. Syntax neodpovídá informační hodnotě, správný syntax zní 3. „Některý z Davidových předků byl imorální“ – což nevypovídá nic o Davidovi. Samozřejmě tato situace platí, pokud David nemá pouze židovské předky. A i pokud má pouze Židovské předky, tak stejně celý argument postrádá logiku, protože 1. „Davidův otec byl Žid“ a 2. „Davidův otec byl hloupý“, pak 3. „David je Žid a hloupý“ – znovu postrádá logiku, není možné skrze vlastnosti předků argumentovat pro vlastnost jedince. Pro úplnost by správný syntax byl 3. „Davidův otec byl Žid a byl hloupý“, samotný David je důležitý pouze pro kontext.

I proměna z druhé strany postrádá logiku: 1. „Jan a Josef jsou zločinci“ a 2. „Jan a Josef jsou Italové“ pak 3. „Italové jsou zločinci“ – což už samo o sobě ukazuje na nesprávnost syntaxe. V případě antisemitismu se jedná o případ 1. „Židé kdysi ukřižovali Krista, a proto jsou nemorální“, a 2. „Aktuálně žijící Josef, Abraham, Ester a Sára jsou Židé“, pak 3a. „Josef, Abraham, Ester a Sára jsou nemorální“ – problémem je druhý syntax 1 a 2, který také říká, že 3b. „Josef, Abraham, Ester a Sára ukřižovali Krista“, který je podmínkou pro to, aby 3a bylo pravdivé. První věta totiž sama obsahuje argumentaci, že Židé jsou nemorální právě proto, že ukřižovali Krista, a z tohoto důvodu závisí nemorálnost Židů právě na ukřižování a ne na tom,

že jsou Židé – tzn. výše jmenované lze označit za imorální pouze v případě, že sami ukřižovali Krista.

Z biologického pohledu je sice možné argumentovat pro dědičnost určitých vlastností, avšak je naprosto nemožné dokázat to, že vlastnosti imorality, či jakékoliv morální vlastnosti jsou dědičné. Lze také argumentovat, že potomci získávají svůj morální kodex od rodičů, a že pokud budou rodiče imorální, pak bude imorální i potomek, avšak zde se znovu dostáváme k individuálně-skupinovému přechodu, který je nelogický, jelikož i pokud by tomu tak bylo, nelze skrze tuto skutečnost vypovídat o vlastnostech skupiny.

Přestože se mi v mých očích podařilo ukázat, že princip dědičných vlastností je tvořen nelogicky, i tak byl používán pro rasistické argumentace. Všechny principy fungovaly především proto, že byly výhodné pro většinu tehdejších společností, ve kterých se vyskytovaly. Přestože byly výhodné, to zdaleka nestačilo k tomu, aby ospravedlnily rasismus, pouze jim jejich výhodnost zajistila to, že se nesetkají s nevolí lidu. K ospravedlnění rasismu byl potřeba argument, který by obrazně přebil utrpení rasismu v honbě za něčím vyšším. A přesně to je obsaženo v principu vyššího cíle.

6.4 Princip vyššího cíle

Všechny systémy mají ve svých argumentacích nějaký vyšší cíl, ve kterém morální teorie nacházejí důležitý argument. Německý darwinismus měl naprosto jednoznačný vyšší cíl v podobě evoluce, rasismus barvy zase jako vyšší cíl segregace měl zdánlivý mír – tak jak psal Jefferson, předsudky a krivda, které by tvořily nepokoje, kterým se chtěla společnost vyvarovat. Stejně tak mělo i zotročení Afričanů vyšší cíl v podobě posvěcení Bohem, který je údajně proklet. Zdá se, že aby mohly tyto systémy fungovat, nebo přinejmenším aby byly přijaty společností, potřebují nějaký cíl pro zdánlivou argumentaci skrze exitus acta probat. Je lehčí ospravedlnit rasismus v kontextu cíle, nežli samostatně – i možná proto uspěl Hitler se svou politikou.

Nejtěžší částí na analyzování je zájem jednotlivého vyššího cíle a s ním spojená motivace. Jak jsem již jednou v práci zmiňoval, pro darwinisty byl jejich vyšší cíl v podobě evoluce reálným, validním cílem, kterému věřili. Motivace je sice nejistá, ale zájem prvotní myšlenky darwinismu byl v podstatě plausibilní. Problémem je zájem jednotlivých teorií a postupů, které měly urychlit evoluci skrze ulehčení boje o přežití. V pojetí Darwina v boji o přežití nakonec stejně zvítězí „lepší“ druh, a tak není nutné do tohoto boje zasahovat – pokud ovšem nechceme tuto skutečnost změnit, což nebyl případ německého darwinismu. Zájmy jednotlivých teorií se

pak neshodují se zájmem prvotní teorie darwinismu, a cíl, kterým byla evoluce zneužívají jako argument skrze vyšší cíl. Zájmem těchto jednotlivých teorií totiž není evoluce sama, ale její urychlení – oba zájmy jsou tak rozdílné. A právě v těchto momentech se bavíme o vyšším cíli, v momentech kdy teorie zneužívají určitý cíl pro jiný zájem než pro cíl samotný. Stejně je na tom vyšší cíl rasismu barvy, který je v počátku žádoucí – mír společnosti a vyvarování se nepokojů – avšak v Jeffersonově argumentaci není zájmem tento mír, ale zájmem je argumentace pro nemožnost asimilace černochů do společnosti.

Samotný prvotní cíl ale také není „čistý“. Pouze se nám tak zdá, jelikož je většinou žádoucí, a zde se dostáváme znovu k otázce jeho zájmu. V předchozím odstavci jsem napsal, že prvotní cíl nějaké teorie určité dílčí teorie zneužívají. Jenomže, i tento prvotní cíl je vyšším cílem, a byl vytvořen právě k tomu aby byl nápomocný prosazování zájmu. Zde je zřetelně vidět, jak těžká a zrádná je analýza zájmů určité teorie, a přestože se nám může jevit nějaký zájem jako samozřejmý, mnohdy se tak pouze jeví. Zájmem německého darwinismu totiž není evoluce sama o sobě, ale evoluce nejvyspělejšího druhu, totiž Němců – což je podpořeno hierarchizacemi mnohých autorů. I proto se objevují argumentace o árijské rase, a o tom, že je potřeba aby nejlepší druh měl co nejvíce místa tak, aby se celé lidstvo posunulo apod. V realitě nešlo o evoluci lidstva, ale o evoluci německé společnosti tak, aby zůstala nadřazená ostatním, a následné teorie o podrobení světa árijskou rasou, které by bylo příhodné vzhledem k evoluci je pouze argumentem, který měl podpořit prvotní zájem. Navíc tento argument selhává, jelikož i kdyby bylo lidstvo nahrazenou „tou nejlepší“ árijskou rasou, pak by se cyklicky znovu rozdělilo do stejných variet podle jejich přirozeného prostředí. I uvnitř árijské rasy by navíc při vymizení konkurence vznikl vnitřní boj o přežití a nekonečně by se hledaly vlastnosti lepší pro přežití.

Princip vyššího cíle jednak ospravedlňuje jednotlivé teorie, ale také slouží jako podpůrný argument pro hierarchizaci. Všechny principy, které jsem jmenoval jsou do jisté míry propojené do sebe. Je tomu tak, protože původní hierarchizace vyžaduje určitou argumentaci, ale jakmile je tato hierarchizace podkladem pro jiné teorie, či zákony, je nutné doplnit její argumentaci. Čím více teorií podporuje původní hierarchizace, tím více je nutné ji doplňovat silnější argumentací. A přesně proto je zpravidla určen nějaký pomyslný vyšší cíl, který umožňuje silnější argumentaci hierarchizace, a zároveň jsou i dílčí teorie zpravidla nástrojem k prohloubení segregace a umocnění jednotlivých rozdílů.

Závěr

V úvodu práce byly zmíněny cíle práce a otázky, na které by práce měla odpovědět. Cílem práce bylo analyzovat vznik rasistického myšlení a analyzovat morální teorie ospravedlňující takové myšlení, zároveň analyzovat jejich principiální podobnosti v různých systémech. K naplnění tohoto cíle jsem sledoval vývoj a paradigmaty vzniku rasistického myšlení a jeho reálné dopady, a s nimi korespondující morální teorie, v dílech vybraných soudobých autorů a aktuálních odborníků.

Rasistické myšlení vzniká v konkrétní podobě vždy jinak. Má vždy jinou motivaci, která souvisí s paradigmatem jeho vzniku. Přesto má každý vznik rasismu společný jeden princip, a to princip skupinové hierarchizace. Existence skupinové, zpravidla rasové, hierarchizace je podmínkou pro vznik rasistického myšlení. Bez něj sice stále může existovat nenávisť vůči příslušníkovi jiné rasy, ale jedná se pouze o nenávisť ke konkrétnímu jednotlivci. Kontext rasy a identifikace skrze skupinovou hierarchii teprve umožňuje rasistické myšlení. Mým předpokladem je, že například umělá inteligence, schopná sebeuvědomění, a svobodně myslící, by nebyla schopná rasismu, jelikož se nemůže identifikovat s určitou skupinou na základě rasového rozřazení. Princip hierarchizace jsem zmínil ve spojení s vhodným kritériem, jelikož se opravdu zdá, že tyto hierarchizace byly tvořeny tak trochu „na zakázku“. Zvolená kritéria hierarchizace jsou zpravidla subjektivní, a jsou zvolena vzhledem k zájmům jejich tvůrce. Z mého pohledu jsou tato kritéria volena autory tak, aby cíleně argumentovaly pro nadřazenost určité skupiny. Rasismus tak vzniká vždy rozdílně, ale jeho samotný vznik je podmíněn společným principem skupinové hierarchie.

Morální teorie, které rasistické myšlení ospravedlňují jsou zpravidla také rozdílné. Stejně tak jako vznik tohoto myšlení, i jeho ospravedlnění je stavěno na rozdílných premisách a za rozdílných okolností. Rasistické myšlení avšak bylo ospravedlňováno podobnými morálními teoriemi, které mají jednoznačné principiální podobnosti. Tyto principy jsem pojmenoval v poslední kapitole práce. Jako převládající principy ospravedlnění rasismu jsem pojmenoval princip čisté krve, princip dědičných vlastností, a princip vyššího cíle.

Všechny tři tyto principy na sebe zpravidla navazují. V určité míře se vyskytují v každém ze zkoumaných období. Princip čisté krve je z mého pohledu používán především jako argumentace pro segregaci v momentech, kde není jasná hierarchie mezi údajně nadřazenou a podřadnou skupinou. Tento princip se vyskytuje primárně ve spojení s asimilací a integrací do společnosti, a zdá se být projevem strachu ze ztráty jasné distinkce mezi nadřazenou a podřadnou skupinou. Princip dědičných vlastností je zpravidla používán jako argumentace pro podřadnost určité skupiny skrze vlastnosti, které byly v průběhu historie připisovány této skupině. Do určité míry tento princip koresponduje s principem čisté krve – minimálně mají stejné reálné dopady jako zákaz míšení ras a mezietnických sňatků. Ale zatímco princip čisté krve je zpravidla stavěn na biologických vlastnostech, princip dědičných vlastností je stavěn na mentálních, a především morálních vlastnostech. Takovýto princip pak často ospravedlňuje rasismus skrze imoralitu podřadné skupiny, přestože tak činí nelogicky.

Poslední princip, princip vyššího cíle, je nejspíše hlavním obecným ospravedlněním rasistického myšlení a rasismu celkově. Každý ze systémů operoval pod záminkou nějakého vyššího cíle, který umožňoval realizace rasistických teorií, především ve formě zákonů. V tomto vyšším cíli pak bylo zakomponováno něco žádoucího pro celou společnost. Jednalo se třeba o přísliby prosperity, nebo jednoduché zachování aktuálního postavení. V jednom případě tak byla tímto vyšším cílem evoluce, ve druhém zase strach z nepokojů. Celkově se ale zdá, že rasismus potřebuje pro plné fungování nějaký vyšší cíl. Jednotlivé dílčí argumentace jsou sice dosti silné na prosazení některých cílů, ale bez vyššího cíle je argumentace a ospravedlnění rasismu mnohem obtížnější. Jednotlivé principy totiž navzájem ospravedlňují samy sebe, a tvoří zpravidla celistvý argumentační komplex, u kterého je jednoduché znegovat některou část, ale díky své celistvosti je obtížné jej kompletně znegovat.

Aktuální se rasismus vyskytuje ve velmi umírněné formě. Jeho potlačení je velkým úspěchem nynější společnosti, a můžeme pouze doufat, že se podaří jej odstranit úplně. Z mého pohledu je rasistické myšlení a jeho vznik a ospravedlnění principiálně podobné. A jelikož se takto podobně vyskytoval ve třech různých obdobích, není vyloučeno, že se s ním v plné škále nesetkáme znovu, třeba ve spojení s umělou inteligencí. Tato mentální kapacita k rasismu se zdá být člověku do určité míry přirozená, a proto je potřeba vážít si toho, že ji moderní společnost dokázala v sobě potlačit.

Bibliografie

- Babbitt, Susan E., a Sue Campbell, ed. *Racism and philosophy*. Ithaca, N.Y: Cornell University Press, 1999.
- „Colonial Virginia Laws on Slavery and Servitude (1639-1705) · SHEC: Resources for Teachers". Viděno 25. březen 2024. <https://shec.ashp.cuny.edu/items/show/863>.
- „Curse of Ham - New World Encyclopedia". Viděno 10. březen 2024. https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Curse_of_Ham.
- Darwin, Charles. *O vzniku druhů přírodním výběrem neboli uchováním prospěšných plemen v boji o život*. 1. vyd.. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1953.
- Forel, Auguste. *Sexual ethics*. Přeložil Ashley Dukes, 2023. <https://www.gutenberg.org/ebooks/71898>.
- Fr. Jodl. „Morals in History". *International Journal of Ethics* 1, č. 2 (1891): 204–23.
- Fredrickson, George M. *Rasismus - stručná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB/art, 2003.
- Friedman, Jerome. „Jewish Conversion, the Spanish Pure Blood Laws and Reformation: A Revisionist View of Racial and Religious Antisemitism". *The Sixteenth Century Journal* 18, č. 1 (1987): 3–30. <https://doi.org/10.2307/2540627>.
- Haeckel, Ernst. *The History of Creation, Vol. 2 (of 2) Or the Development of the Earth and its Inhabitants by the Action of Natural Causes*. Editoval E. Ray (Edwin Ray) Lankester. Přeložil L. Dora Schmitz, 2012. <https://www.gutenberg.org/ebooks/40473>.
- . *The Wonders of Life*. Přeložil Joseph McCabe. 1904. vyd. Londýn: Watts & Co., b.r.
- History. „Who Was Jim Crow?", 8. červen 2015. <https://www.nationalgeographic.com/history/article/150806-voting-rights-act-anniversary-jim-crow-segregation-discrimination-racism-history>.
- Iyzaq, Binyamin. *The Invention of Racism in Classical Antiquity*. 4. print., and 1. paperback print. Ancient History / Classical Studies. Princeton, NJ: Princeton Univ. Press, 2006.
- Jefferson, Thomas, and Joseph Meredith Toner Collection. „Notes on the State of Virginia". Online text. Library of Congress, Washington, D.C. 20540 USA. Viděno 10. březen 2024. <https://www.loc.gov/item/03004902/>.
- Kurella, Hans. *Cesare Lombroso, a modern man of science*. Přeložil Eden Paul, 2020. <https://www.gutenberg.org/ebooks/61423>.
- Library of Congress, Washington, D.C. 20540 USA. „Germantown Friends' Protest against Slavery 1688. [Facsimile]." Online text. Viděno 7. březen 2024. <https://www.loc.gov/resource/rbpe.14000200/>.
- Platón, a František Novotný. *Timaios ; Kritias*. 3., opr. Vyd. Praha: OIKOYMENH, 2003.
- . *Ústava*. Šesté, Opravené vydání. Praha: OIKOYMENH, 2017.
- „Racism", 20. březen 2024. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/racism>.
- Valls, Andrew, ed. *Race and racism in modern philosophy*. Ithaca, N.Y: Cornell University Press, 2005.
- Weikart, Richard. *From Darwin to Hitler: Evolutionary Ethics, Eugenics and Racism in Germany*. 1st paperback ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006.
- Winthrop, Jordan D. *The White Man's Burden*. 1974. vyd. 1 1. New York: Oxford University Press, b.r.
- WordsInTheBucket. „Jim Crows and the Blues". *Words In The Bucket* (blog), 3. březen 2022. <https://medium.com/words-in-the-bucket/jim-crows-and-the-blues-519e753d1c45>.
- Wynes, Charles E. „The Evolution of Jim Crow Laws in Twentieth Century Virginia". *Phylon* (1960-) 28, č. 4 (1967): 416–25. <https://doi.org/10.2307/274293>.